

Maistrovo glas

Glasilo Zveze društev general Maister številka 3/2013

Predlogi za podelitev Maistrovih priznanj 2013

Maistrova rojstna hiša

Lojze Ude starejši

Celjska legija

Mladi o domovini

Iz dela naših društev

Tabor v Kamniku

2013

ZVEZA DRUŠTEV GENERAL MAISTER, TRUBARJEVA 3, 1000 LJUBLJANA
POSTNA PLAČANA PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA, TISKOVINA

Kazalo

Uvodnik	3
Predlog za podelitev spominskega priznanja Osnovni šoli Vič Ljubljana	4
Predlog za podelitev Maistrovega priznanja 2013 za Marjo Kodra	5
Ponosni smo na Vitka Roša	6
Maistrova rojstna hiša je že na ogled prvim obiskovalcem	7
Lojze Ude st. 1896-1982	9
Celjska legija na Ljubnem ob Savinji	11
Mladi o domovini	14
Predsednik države Borut Pahor obiskal Prekmurje	18
Kolaž dogodkov na Uncu	20
Društvo General Maister Cerkvenjak	23
Odkritje spominske plošče in spominske sobe na domačiji Jožefa Godine na Dolnji Bistrici	24
Pohod od Maribora do Zavrha	25
Prvi Maistrov večer v rojstni hiši Rudolfa Maistra v Kamniku	26
Spoznavanje naše zgodovine	27
Turizem v Kamniku	29
Upajmo, da bomo letos uslišani! ...	32

MAISTROV GLAS je revija, ki jo izdaja Zveza društev general Maister, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, uredniški odbor: Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Franci Svetelj, Jelka Šertel, Janko Šertel in Dušan Vodeb.

E-pošta: zvezadgm@siol.net

VABILO!

*Vse člane in simpatizerje Društev general Maister
in Franjo Malgaj vabim na*

tabor Zveze društev general Maister

*ki bo potekal pred svečanim odprtjem
spominske sobe in državno proslavo
ob dnevu Rudolfa Maistra*

*v Gimnaziji in srednji šoli Rudolfa Maistra,
Novi trg 41/a, Kamnik*

dne 23. Novembra 2013

s pričetkom ob 12 uri

Program tabora:

- do 12 ure prihod udeležencev*
- od 12 do 13 ure kosilo za vse udeležence*
- od 13 do 13.30 ure pozdravni nagovori in predstavitev kraja in turistične dejavnosti*
- od 13.30 do 16.00 ure potek tabora – posvet o delovanju društev in zveze*
- od 16.00 do 16.15 odmor*
- ob 16.15 uri odhod do Maistrove rojstne hiše*
- ob 16.30 uri udeležba pri svečani otvoritvi spominske sobe GRM*
- ob 17.15 uri osrednja državna proslava ob dnevu GRM*
- ob 18.30 zaključek proslave*

Naprošamo vas, da vašo udeležbo na taboru in proslavi sporočite predsedniku vašega društva. Le tako se bomo lahko dogovorili za morebiten skupen prevoz, prijavo število obrokov-kosila na taboru in sedežev v dvorani. (Prijava najkasneje do ponedeljka 19. novembra 2013!)

Vabljeni!

mag. Milan Lovrenčič, predsednik ZDGM

www.zvezadgm.net

Domovina, ti si kakor zdravje!

Vedno več mladih se ozira onkraj meja, da bi si našli delo, morda celo uresničili svoje poklicne ideale. Ni videti, da bi si njihova domovina s tem belila glavo, vsaj trenutno ne. Starši, ki so svoje otroke spodbujali k pridobivanju perspektivnih znanj za jutrišnji svet, so svoja podjetja zapeljali v povsem nasprotno smer in novačijo nekvalificirane delavce po tujini, ker se jim zdi znanje za naše gospodarstvo nedonosno. Kaj kmalu pa bodo prišli časi, ko se državne blagajne ne bodo imele od kod polniti, in takrat lahko pričakujemo očitke mladim, da so pozabili na domovino in svoje talente nudijo tujcem. Takih očitkov smo se naposlušali, ko so politiki po Titovi smrti zavozili Jugoslavijo, reševal pa bi jo naj patriotizem v »skupnih jedrih«, ki so ga pri vseh vratih in oknih trpali v šole. Ne smemo pozabiti, da ima današnja mladina ob slovenski tudi evropsko domovino, ki potemtakem ni neka sovražna tujina.

Domoljubje je zapleten pojav, pri katerem moramo dobro ločiti prazno besedičenje od resničnih pomenov. Nikjer se o ljubezni do domovine ni govorilo toliko kot v JLA, pa smo prav od nje doživeli pustošenja in morije, absolutno skregane z vsakršno ljubeznijo. Vsakomur mora biti jasno, da takšno domoljubje ne vodi nikamor, in ne morem si predstavljati, da bi ga gojili na podoben način. Izrazit primer gojenja patriotizma na vojaški način je Putinova Rusija, kjer za »Program patriotske vzgoje« skrbi sam predsednik s predpostavko »Če ni slavne ruske armade, ni Rusije!«. Patriotski klubi, »Državni patriotski center«, domoljubne orožne vaje in podobno kažejo, da je prekopal sistem nekdanje NDR, ki ga je dobro poznal, ne vidi pa povezave, zakaj se prav tam danes koti najbolj divji neonacizem.

Opozorjeni s polpreteklimi mednarodnimi klanji, so mnogi postali zelo kritični do domoljubja in ga nočejo več kupovati kot »mačka v žaklju«, ki ga je mogoče usmeriti proti vsakomur, ki ni pogodu neki

vladavini. Domoljubje ne sme preglasiti avtonomne kritične presoje in ljudi spremeniti v ovce, ki jih je mogoče po mili volji zapeljevati. Pripraviti mlade ljudi za takšno domoljubje pa ni več preprosta stvar. Zgodovina je treba učiti tako, kot se je res zgodila in ne tako, kot bi ustrezalo vsakokratnemu političnemu vodstvu. Znanje o resnici mora imeti prednost pred čustvom pripadnosti. To niti malo ni navzkriž z dolžnostjo delovanja v dobro skupnosti. Za vse največje vojne tragedije, skozi katere je šlo človeštvo, lahko z zanesljivostjo rečemo, da bi jih bilo manj, če bi uporabili malo več razuma in malo manj čustev.

Ko pričakujemo domoljubje mladih, je treba dojeti, da je mlada generacija v vrtincu strahovitih in naglih sprememb in je zelo drugačna od prejšnjih generacij. Ne gre za kakšno muhavost ali nespoštovanje tradicije, ampak za pritisk preživetja, ki je, ob maloštevilnih privilegirancih, za večino mladih danes hujski, kot je bil kdaj prej. Za jutrišnji dan je nujna univerzalnost, odprtost, povezanost, neposrednost, strpnost, sporazumnost, avtonomnost, inovativnost, mobilnost, hitrost in neideološkost. Nanje letijo očitki, da so preveč privrženi globalizmu in pacifizmu in res je, da so pogosto v konfliktih z »lokalističnimi plotovi« in »ksenofobično omejenostjo«, a so obenem tudi edini, ki se ostro upirajo »globalistični prevladi plutokracije«, ki je povzročila sedanjo družbeno krizo. Samo oni znajo internet kot vrhunsko tehnologijo, ki bi ga vladajoči hoteli monopolizirati kot orodje svojega gospodovanja, uporabiti kot sredstvo upora proti zaslužnjenju. Daleč od resnice so namigovanja oblasti, da se hočejo kot pirati zgolj izogniti plačilu poštenih cen, da svojo neodgovornost skrivajo izza anonimnosti in da jim gre na sploh za eno samo pornografijo. Za take moralne diskvalifikacije net-generacije ni treba znati kitajsko, saj jih lahko vsak dan preberemo tudi v slovenščini. Mladi pa

vedo, da je vprašanje odprtosti interneta dejansko vprašanje svobode izražanja in združevanja in je boj zanj enakovreden bojem za temeljne človeške pravice v zgodovini.

Rudolf Maister bi razumel današnjo mlado generacijo. Pozabljamo, da se je sam formiral skozi literarne mreže in je bil sodelavec in mentor literarnih krožkov in uredništev, čeprav je s tem tvegala poklicno kariero. Kot sedanja mladina, je bil nenehno »povezan« z literarnimi krogi in ni presenečenje, da so prve »Maistrove borbe« tvorili prav ljudje iz teh krogov. Skoraj brez izjeme z Maistrom niso delili le vojaških veščin, ampak tudi izoblikovane moralne nazore. Samo taki so bili sposobni »premagati bojazen pred odgovornostjo«. In samo taki so lahko dojeli, kaj je za Slovence skupno dobro in mu podredili svoje privatne interese. Brez tega bi ne bilo Slovenije! Je težko uganiti, zakaj je Cankar povezal domovino z zdravjem, ki je ogroženo, ko preneha biti skupna skrb?

Maister je Slovence popeljal na oder zgodovine, čeprav bi se mnogi raje prikrili in so vojaka in pesnika obtoževali, da v Mariboru počenja nepotrebne operete, s katerimi izziva cesarja ter kazi za Slovence prislovično zvestobo in podložnost. Tudi danes bi šli mladi za njim, raje kot nemočno čakali na neke »trojke« in tudi za njih veljavni lestvici vrednot je Maister za mlade »faca« in »zakon«.

mag. Franci Pivec

Predlog za podelitev spominskega priznanja Osnovni šoli Vič Ljubljana

Aleks Štakul, predsednik DGM Ljubljana

Kolektiv Osnovne šole Vič Ljubljana, ki ga je dolga leta uspešno vodila ravnateljica Ana Vehar, je eden izmed tistih, ki je pod njenim mentorstvom med učenci razvil različne oblike domovinske vzgoje. Zgledna je njihova vsakoletna aktivnost pri razpisu literarnega natečaja »Moja rodna domovina«, katerega namen je, da negujemo ljubezen, spoštovanje in razumevanje do sočloveka. Pri tem je pomembno, ali imamo odnos do prostora, v katerem smo se rodili, v katerem živimo, kjer smo srečni in zadovoljni. Kako je mlad odraščajoč državljan Slovenije ponosen na svoje okolje, kako spoštuje materin jezik v prizadevanjih, da ga ohranimo tako, kot smo

ga podedovali od naših prednikov. Ali dovolj mislimo na svojo domovino ob različnih priložnostih in v raznolikih okoljih doma in v svetu. To so samo nekatere pomembne iztočnice, ki jih vsako leto zasledujejo učenci od 6. do 9. razreda slovenskih osnovnih šol. K literarnemu natečaju so namreč povabljeni vse osnovne šole v Sloveniji. Odzivnost med učenci je zelo velika. Desetim najboljšim literarnim dosežkom (prosti spis, pesem, črtice, eseji, anekdote) posameznih učencev v mesecu juniju podelijo priznanja in knjižne nagrade na zaključnih prireditvah v različnih krajih Slovenije (Ljubljana, Lendava, Trbovlje, Cerklje na Gorenjskem).

V letu 2012 se je organizaciji in podpori literarnega natečaja poleg Zveze društev general Maister priključila tudi Koordinacija domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije - KODVOS.

Poleg tega Osnovna šola Vič Ljubljana s svojimi učenci (otroškimi pevskim zborom in recitatorji) vsako leto tvorno sodeluje s svojim priložnostnim programom ob različnih spominskih svečanostih iz naše bogate zgodovine ter tako ohranja bogato kulturno izročilo ljubezni do doma in domovine. To se odraža tudi v dobrem in vzornem sodelovanju z aktivnostmi Društva general Maister Ljubljana.

Spominsko priznanje generala Rudolfa Maistra

Priznanja podeljujemo skladno z Dogovorom o podeljevanju spominskega priznanja generala Rudolfa Maistra, ki sta ga podpisala Zveza društev general Maister in občina Kamnik!

Spominsko priznanje generala Rudolfa Maistra se podeljuje posameznikom za večletno delo, oziroma za izjemne zasluge pri ohranjanju spomina, sporočilnosti in veličine generala Rudolfa Maistra in njegovih borcev.

Priznanje se lahko podeli osebam, ki so s svojim delom na področju domoljubne vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, obrambnih dejavnosti ali na drugih področjih javnega delovanja, povezanega z nastankom slovenske države, vidno pripomogle pri ohranjanju spomina na generala Rudolfa Maistra in njegove sporočilnosti. Spominsko priznanje se podeli tudi osebam, ki so s svojim delom pomembno prispevale k utrjevanju domoljubja in domovinske pripadnosti. Spominsko priznanje se lahko iz navedenih razlogov podeli tudi pravnim osebam.

Spominsko priznanje je umetniško oblikovana listina z besedilom o prejemniku priznanja in kratko obrazložitev za podelitev. Listino podpiše župana občin Kamnik in predsednik Zveze društev general Maister. Prejemnik spominskega priznanja prejme tudi skulpturo generala Rudolfa Maistra.

V fazi zaključnih priprav je tudi podpis novega tripartitnega Dogovora o podeljevanju spominskega priznanja generala Rudolfa Maistra. Dogovoru se name-rava poleg ZDGM in občine Kamnik priključiti še občina Maribor.

Predlog za podelitev Maistrovega priznanja 2013 za Marjo Kodra

Ivan Sekavčnik, u.d.i.s, predsednik

Marja Kodra, ustanoviteljica in mentorica gledališke skupine Gimnazije in srednje šole Rudolfa Maistra Kamnik RUDOLFI, s pretanjenim posluhom za delo z mladimi vodi skupino že 19 let.

V tem času so Rudolfi pomembno zaznamovali kamniški in domžalski kulturni prostor, saj so uprizorili 19 gledaliških predstav in prav toliko literarnih večerov. Vsako leto so se s kratkim recitalom poklonili tudi našemu velikemu rojaku Rudolfu Maistru.

Uspešne uprizoritve pa so odmevale tudi širše – gostovali so po mnogih slovenskih kulturnih ustanovah doma in v zamejstvu. Še posebej velik uspeh pomenita gostovanji na Podobah trenutkov v Cankarjevem domu in uvrstitvi na Linhartovo srečanje z uprizoritvijo Hiengovih Izgubljenih korakov in Hiše iz kart B. A. Novaka. Za vlogo Jollyja Jokerja v Hiši kart je Tanja Potočnik dobila Severjevo nagrado za najboljšo neprofesionalno igralko leta.

Izbor literarnih besedil in velika odmevnost uprizoritev šolske gledališke skupine Rudolfi kažeta na globoko vraščenost njihove ustvarjalnosti v slovenski kulturni prostor.

Prepričani smo, da si ga. Marja Kodra za svoje predano in požrtovalno delo z Rudolfi zasluži Maistrovo priznanje.

Dosedanji prejemniki spominskega priznanja generala Rudolfa Maistra

2004:

Mag. Milan Lovrenčič, Dr. Bruno Hartman in Jože Berce

2005:

Milan Kučan, Dr. Nikolaj Sadnika, Aleš Arih

2006:

Dr. France Bučar, Dr. Alojzij Šuštar, Lojze Penič

2007:

Ni bilo podelitve - MO Maribor je odstopila od podeljevanja spominskih priznanj

2008:

Iztok Podkrižnik, Mitja Šipek, Srednjo šolski center generala Rudolfa Maistra Kamnik

2009:

Tone Kropušek, Jožef Tišler, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer

2010:

Dr. Dragan Potočnik, Milan Bolkovič

2011:

Rudi Vouk, Nikolaj Pinterič, Prostovoljno gasilsko društvo Unec

2012:

Đuro Haramija, Franc Svetelj, Srednja upravno administrativna šola Ljubljana

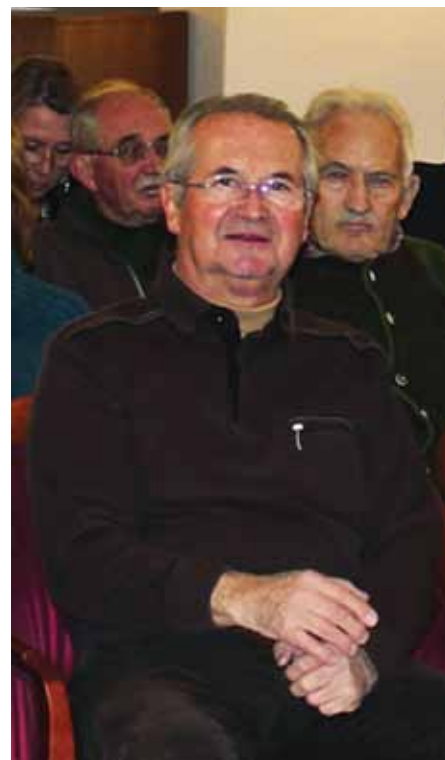
Ponosni smo na Vítka Roša

Aleks Štakul

Poznati in družiti se z univerzitetnim diplomiranim pravnikom Vitkom Rošom je pravo veselje. Vselej nasmejan in dobre volje in pripravljen zagrabit za vsako delo in pomagati s svojimi strokovnimi nasveti. Natančen, delaven in prijazen. Tudi zanimivih idej mu nikdar ne zmanjka. To še posebej čutimo in cenimo v našem društvu General Maister Ljubljana. Je eden izmed tistih slovenskih domoljubov, ki je dolga leta zavezan širjenju izročila in poslanstva generala Maistra in njegovih borcev za severno mejo. Že kot odraščajočega učenca, dijak in vselej zvedavega fantiča, ki neizmerno občuduje lepote svoje domovine, zlasti gora in hribov ter živopisnih holmov, je v njem zavest rasla in se krepila ob bogatem izročilu njegovega očeta in strica, ki sta mu kot aktivna Maistrova borca in sodelavca iz prve roke širila obzorje o kulturnem bogastvu te lepe deže-

le, ki jo je potrebno ohraniti za vse prihodnje rodove in na njenem vsakem pednju slovenske zemlje utrditi in negovati žlahtno slovensko besedo.

Vitko se je globoko zavedal, da je po njuni poti potrebno nadaljevati. Zato je hitro postal eden izjemno aktivnih članov Društva general Maister Ljubljana, ki je z njegovo pomočjo in ustanavljanjem novih društev bilo izhodišče za ustanovitev Zveze društev general Maister. Prevezal je različne odgovorne naloge in funkcije, ne samo v ljubljanskem društvu, kjer je član Upravnega odbora že od leta 2003, ampak tudi na ravni zveze. Dragoceno in zelo cenjeno je njegovo delo pri pripravi različnih pravnih aktov in listin, ustanavljanju in včlanjevanju novih društev v Zvezo društev GM, kot tudi pri iskanju različnih možnosti in finančnih virov za zahtevno opravljanje poslanstva zveze, kjer je tudi eden od pomemb-

nih podpredsednikov. Kot pravnik, ki dosledno spoštuje zakonodajo in različne predpise in jih zna tudi večje razlagati in v praksi uporabiti, si brez njega ne moremo predstavljati naših letnih občnih zborov, tako na ravni zveze kot tudi ljubljanskega društva. Kot zaslužno predsedujoči delovnega predsedstva skrbi za nemoten potek in zaključek skupščine z obetavnimi in smiselnimi sklepi.

Ob tako bogatem delu, kjer najde čas tudi za udeležbo na vseh pomembnih dogodkih, ki so povezani s poslanstvom generala Maistra in z bogato zgodovino slovenskega naroda vse do njegove osamosvojitve, smo v društvu general Maister Ljubljana ponosni, da bo ob državnem prazniku generala Maistra zaslužno prejel najvišje spominsko priznanje generala Rudolfa Maistra. Prepričani smo, da bo to ne samo priznanje njegovemu dosedanemu uspešnemu delu, ampak tudi spodbuda za nove aktivnosti in ideje. Našemu Vitku energije namreč nikdar ne zmanjka.

www.zvezadgm.net

Maistrova rojstna hiša je že na ogled prvim obiskovalcem

Mag. Zora Torkar, direktorica Medobčinskega muzeja Kamnik in avtorica razstave

V letu 2013 so se končala zahtevna obnovitvena dela na občinskem lastniškem delu rojstne hiše Rudolfa Maistra, ki jih je v celoti financirala občina Kamnik. Obenem z obnovo v letu 2012 je potekala tudi izdelava scenarija o vsebinski zasnovi v rojstni hiši Rudolfa Maistra, ki ga je pripravila mag. Zora Torkar iz Medobčinskega muzeja Kamnik. Pri izdelavi scenarija je sodelovala z drugimi slovenskimi muzeji, knjižnicami, zasebniki in društvi, ki hranijo gradivo o generalu Rudolfu Maistru. S pomočjo Društva general Maister Kamnik in Zveze društev general Maister je bilo za razstavo pridobljenih nekaj donacij zasebnikov. Rojstno hišo Rudolfa Maistra je dobil v upravljanje Medobčinski muzej Kamnik kot svojo dislocirano enoto.

Projekt vsebinske zasnove stalne razstave v rojstni hiši Rudolfa Maistra, ki ga je v celoti financirala občina Kamnik, se je začel izvajati na začetku leta 2013. Poleg razstave so oblikovani pedagoški kotički za otroke, nova spletna stran, logotip hiše, sčasoma se bo dopolnjevala muzejska trgovina, kjer bo tudi prostor za občasne razstave, v pripravi pa je vodnik po razstavi.

Foto Franc Svetelj

Stalna razstava z naslovom **Rudolf Maister – domoljub, general, kulturnik, pesnik in bibliofil** pripoveduje življenjsko zgodbo o generalu in njegovem času ter o njegovem še vedno močnem vplivu na Slovence.

V družinskem albumu sledimo fotografijam staršev in bratov, njegovi družini, resnim vojaškim portretom ter tudi osebnim dokumentom. Skozi Maistrove oči vidimo značilne podobe Kamnika v 70. letih 19. stoletja, ki jih je sam doživel kot otrok.

Rudolf Maister je imel odločilno

vlogo na Štajerskem in na Koroškem po koncu 1. svetovne vojne ob razpadu Avstro-Ogrske, ko so se oblikovale nove države in nove meje. Tedaj je 29. oktobra 1918 med drugimi nastala tudi Država Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se je 1. decembra 1918 združila v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dne 23. novembra 1918 je Maister osvobodil Maribor in na ta dan praznujemo državni praznik – dan Rudolfa Maistra. Pomembno vlogo je imel s sodelavci pri bojih na Koroškem, pri katerih so mu pomagali številni pro-

stovoljci, Maistrovi borci iz Štajerske in tudi Kranjske, ki so za svoje delovanje prejeli spomenice in priznanja.

Maistrovo življenje je bilo kmalu povezano s knjigami ter literarnim, pesniškim in likovnim ustvarjanjem. Obiskovalec tako dobi vpogled v njegovo knjižnico, lahko pa tudi bere, posluša recitacije ali uglasbene pesmi iz generalovih pesniških zbirk Poezije in Kitica mojih. Spremljajoče predvajanje filmov, od arhivskih do sodobnih dokumentarnih in umetniških, ponuja obiskovalcu še dodatne informacije o njegovem pomenu za slovensko zgodovino.

Številna častna priznanja, diplomske listine in odlikovanja dokazujejo ugled, ki ga je užival v rojstnem Kamniku in tudi v drugih slovenskih krajih. V njegov spomin so nastali številni javni spomeniki in spominske plošče. Za ohranitev spomina na Rudolfa Maistra danes skrbi Zveza društev general Maister in društva generala Maistra.

Za najmlajše obiskovalce so v Maistrovi hiši pripravljene pedagoški kotički, kjer lahko aktivno sodelujejo pri Maistrovem vrtljaku in spoznavajo dogodke iz njegovega življenja, ali v bralnem kotičku, kjer lahko prebirajo njegove knjige oz. knjige o njem. Razstava na sodoben muzejski način

želi pritegniti različne starostne skupine obiskovalcev, tudi najmlajše, da se zavedo pomena generala Rudolfa Maistra v slovenski zgodovini in njegove ljubezni do slovenske zemlje.

Rojstna hiša Rudolfa Maistra je za prve obiskovalce na voljo že **po 15. septembru, slavnostno odprtje pa bo 23. novembra 2013**, na državni praznik v spomin Rudolfa Maistra. Več o dogajanju boste lahko spremljali na spletnih straneh Medobčinskega muzeja Kamnik (www.muzej-kamnik-on.net). Za obiskovalce bo hiša odprta od torka do sobote od 10. do 18. ure, nedelja, ponedeljek in prazniki bo zaprto.

Vstopnina bo simbolična in bo dostopna vsakomur:

predšolski otroci.....	brezplačno
predšolski otroci z vodstvom	0,50 €
šolska mladina	1,00 €
šolska mladina z vodstvom..	1,50 €
šolska mladina (kombinirana: muzej in Maistrova hiša – ogled z vodstvom)	2,50 €
odrasli.....	1,50 €
odrasli z vodstvom	2,00 €
odrasli (kombinirana – muzej in Maistrova hiša – ogled z vodstvom)	3,50 €

Z oblikovanim programom za otroke, šolske skupine in odrasle, kot so na primer strokovna vodstva, bralni kotiček, Maistrov vrtljak, učne ure, ustvarjalne delavnice, sobotna javna vodstva in delavnice vsako tretjo soboto v mesecu in t. i. Maistrovi večeri, na katerih bodo mesečno organizirana predavanja različnih strokovnjakov, ki osvetljujejo osebnost Rudolfa Maistra, prelomni čas ob koncu 1. svetovne vojne, zgodovino slovenske vojske; prikaz filmov o Rudolfu Maistru in umetnikih, ki so ga upodabljali, literature iz Maistrovega časa ipd., želimo ustvariti živo muzejsko hišo, ki bo živela v sožitju s Šutno in bodo Kamničani ponosni nanjo in na slavnega rojaka.

Lojze Ude st. 1896-1982

O mojem očetu

Lojze Ude ml.

Pisati o očetu, ki je znan in prepoznaven v javnem življenju in ki je imel tudi vlogo v zgodovini naroda, je težak in obenem zanimiv podvig, saj se pri razmišljanju in pisanju prepletata javno in zasebno. Celo pogled sina na očeta kot javno osebnost je lahko tesno povezan z njunim osebnim odnosom. Drugi ljudje, sopotniki, znanci in celo prijatelj ga ocenjujejo predvsem ali celo izključno kot javno osebo, sin ocenjuje očeta tudi na podlagi najintimnejšega osebnega odnosa, to pa pomeni, da ga ocenjuje včasih bolj naklonjeno, včasih pa tudi ostreje kot drugi.

Če skušam opredeliti bistveno svetovnonazorsko opredelitev očeta, ga opredeljujem kot demokratičnega humanista. Ni bil in danes prav tako ne bi bil član nobene stranke, prav tako pa tudi ne bi organizirano politično deloval. Bil pa je intelektualec, ki je na podlagi svoje želje po osebni svobodi vedno zagovarjal človekov individualizem in nasprotoval kolektivismu, ki ga vedno skušajo na koncu uveljaviti nedemokratični režimi, levi in desni. V teh okvirih pa je bila pri njem posebej poudarjena želja po uveljavitvi slovenstva.

Kdor hoče spoznati njegovo misel, mora prebrati zlasti njegovo pisemsko korespondenco z dr. Dušanom Kermaunerjem v letih 1939 in 1940, objavljeno v Novi reviji, in v letu 1997 objavljeno knjigo *Moje mnenje o položaju*, Članki in pisma 1941-1944, ki jo je uredil zgodovinar Boris Mlakar. Iz izmenjave mnenj v pismih s komunističnim ideologom je jasno, da je nasprotoval vsakemu utapljanju človekove osebnosti v množici in kolektivismu, iz pisem članom OF in predstavnikom nasprotne strani v medvojnem času pa je očitna njegova vse večja zaskrbljenost nad razcepljenostjo slovenskega naroda. Na eni strani je

nasprotoval likvidacijam nekaterih predstavnikov meščanstva in klerikov, ki so izzvale tudi represalije okupacijskih oblasti, na drugi strani pa je ostro nasprotoval sodelovanju z okupatorskimi oblastmi. Skušal je posredovati med OF in nasprotniki tega gibanja. V pismu Albinu Šmajdu 21. aprila 1943 je zapisal: »Za vsak narod je državljanska vojna zlo, za narod v taki situaciji, kako smo Slovenci, pa je državljanska vojna blaznost, samomor...V taki situaciji je državljanska vojna izključno samo medsebojno uničevanje, samo usluga okupatorju, utrjevanje njegove oblasti, duhovna kapitulacija.«

Predvsem zaradi želje ohraniti slovenstvo v zamejstvu je sam tudi kot direktor Inštituta za narodnostna vprašanja vedno zagovarjal načelno izhodišče, da mora matična domovina podpirati ves slovenski živelj onkraj avstrijske in italijanske meje ne glede na politično organiziranost, da morajo sami Slovenci v obeh sosednjih državah nastopati povezano in da ni kaj dosti razlik med odnosom socialno demokratičnih strank in ljudskih oziroma krščanskodemokratičnih strank v sosednjih državah do manjšin. To je bilo seveda v neposrednem nasprotju s tedanjo politiko Jugoslavije in posebej Slovenije (jugoslovanskih politikov slovenske manjšine v sosednjih državah niso posebej zanimale), ki je temeljila na ideološkem razlikovanju med samimi Slovenci v zamejstvu in med strankami v sosednjih državah. Zaradi tega ga je politika najprej »odložila« na Narodno univerzitetno knjižnico na mesto brez kakršnegakoli vpliva, nato pa prisilno predčasno upokojila. V nasprotju z njegovo naravo bi bilo, če bi se uklonil. Pred in po upokojitvi je svoja mnenja zapisal predvsem v zgodovinskih znanstvenih delih. Kasneje je tudi v zvezi z osebnostjo in pomenom generala Maistra spet pri-

šel v konflikt z vladajočo politiko, ki je dolgo preprečevala objavo zbornika *Boj za Maribor in Štajersko Podravje*. General Maister pač ni bil predstavnik socialno šibkejših slojev in je slovenstvo branil kot vojak in pesnik. Taki osebi pa je povojna oblast težko priznala zasluge za vzpostavitev in varovanje slovenske meje na Štajerskem, za slovensko državnost.

Tudi njegova življenjska pot je posledica njegovih prepričanj in miselnosti. V prvi svetovni vojni je bil na treh frontah – ruski, romunski in italijanski, v letu 1918 je bil zaradi jugoslovanske propagande postavljen pred vojaško sodišče, sodeloval pa je tudi v uporabi drugega gorskega strelnega polka v Codroipu v Furlaniji. Zaradi konca vojne vse to njegovo delovanje ni imelo nobenih posledic. Po prvi svetovni vojni se je novembra 1918 priključil koroškimi prostovoljcem, ki so pod poveljstvom majorja Lavriča 19. novembra 1918 zasedli Borovlje. Udeležil se je vseh bojev za slovensko Koroško in bil seveda kasneje globoko razo-

čaran z izidom plebiscita, na podlagi katerega je Slovenska Koroška pripadla Avstriji. Med drugo svetovno vojno je moral iz Lenarta, kjer je lahko v letu 1945 odprl advokaturu, zbežati v Ljubljano, ki je pripadla pri delitvi slovenskega ozemlja Italiji. Zbežal je v italijanski del okupiranega ozemlja, saj bi Nemci vso družino izselili v Srbijo (s tem ga je seznanil eden izmed krajevnih pripadnikov Kulturbunda). V našem stanovanju na Streliški 36 sta se v zimskih mesecih 1941/42 skrivala celo Boris in Zdenka Kidrič, ki sta našla zatočišče pri človeku, ki ni organizacijsko in miselno pripadal KP, zaradi načelnosti in poštenosti pa je bil povsem zanesljiv. Koliko je s tem moj oče tvegala, je lahko vsakomur jasno. Po kapitulaciji Italije je odšel na osvobojeno ozemlje. S prijateljema Ladom Vavpotičem in Maksom Šnuderlom so se odpeljali na Ig kar s kočijo. Od kapitulacije do osvoboditve je bil nato v glavnem v bazi 80 na Rogu. Bil je član Znanstvenega inštituta pri Izvršnem odboru OF, član Komisije za ugotavljanje zločinov okupatorja in njegovih pomagačev, septembra 1944 je bil imenovan za predsednika Verske komisije pri SNOS. Po vojni pa je bil od leta 1948 dalje do leta 1956 zaposlen na Inštitutu za narodnostna vprašanja pri Univerzi v Ljubljani, katerega direktor je bil vsako drugo leto (izmenjavala sta se na tem mestu z dr. Lavom Čermeljem).

Njegovo medvojno življenje v prvi svetovni vojni in življenje po njej sta mu dala podlago za članke, ki so se nanašali na upore slovenskega vojaštva v avstro-ogrski armadi in na problematiko položaja Koroških Slovencev v Avstriji (v šolstvu, pri uporabi slovenskega jezika v šolstvu, cerkvi in pri oblastnih uradih, na teorijo avstrijskih nacionalistov o Vindišarjih). Tudi po drugi svetovni vojni je ves čas, seveda tudi po prezgodnji upo-

kojitvi, nadaljeval svoje raziskovanje zgodovinskega in tedanjega položaja slovenskih manjšin v zamejstvu, pri čemer se je sam ukvarjal predvsem s položajem Slovencev na Koroškem. Kasneje je svoje zanimanje razširil tudi na proučevanje vseh bojov za severno slovensko mejo in seveda v tem okviru nujno začel proučevati osebnost in vlogo generala Rudolfa Maistra. Postal je dolgoletni predsednik DGM in spet počel stvari, ki tedanji oblasti niso bile po volji in to še toliko bolj, ker je svoja stališča o generalu Maistru dokumentiral z znanstvenimi dognanji. Šele kasneje, ko se je tudi na področju proučevanja zgodovine vzdušje v Sloveniji spremenilo in si KP ni več lastila monopola tudi na tem področju, je prejel leta 1978 Kidričevo nagrado za življenjsko delo, ki je bila tedaj glavna nagrada na področju znanosti in ki so jo v zadnjih dveh desetletjih prejeli tudi tisti, ki nikoli niso bili člani KP. Poleg medalje in reda za hrabrost mu je ta nagrada za njegovo znanstveno delo zgodovinarja največ pomenila.

Kadar skušaš priklicati spomine iz zgodnjega otroštva, nikoli ne veš natančno, ali si spomin »ustvaril« na podlagi pripovedovanja, ali gre za tvojo lastno sliko. Iz zgodnjega otroštva nimam posebnih spominov, razen nočne vožnje z avtomobilom iz Lenarta v Tržič preko Černivca; iz Lenarta je namreč naša družina pobegnila najprej v Tržič. Ker pa je tudi ta spadal v nemško okupacijsko cono, je družina po tednu ali dveh pobegnila v Ljubljano. Tudi posebnih medvojnih spominov nanj nimam, dobro pa se spominjam, da sem ga ob osvoboditvi, ko so partizani vkorakali v Ljubljano, čakal in ne dočakal na Dolenjskem mostu v Ljubljani. Oče pa je šel skozi Ljubljano takoj na Koroško. Spominjam se ga, ko je ves shujšan čez nekaj dni vendarle prišel domov. Kasneje se

ga spominjam kot člana družine, ki je neprestano odhajal od doma, najprej dopoldan in nato še enkrat vsak popoldan. Tudi potem, ko ni imel več službenih zadolžitve, ni spremenil urnika in je hodil v NUK ter pisal zgodovinske razprave. Spominjam se ga tudi kot organizatorja in vodiča v gore. Tam pa ni bil preveč uspešen, ker smo večkrat, enkrat tudi v nevihti na za otroke nevarni poti skozi Žrelo na Storžič (ta je mnogo kasneje postal moja priljubljena gora) zašli. Spominjam se tudi, da me je večkrat vzel v soboto zvečer na obisk k predsedniku Ciril-Methodovega društva in dekanu Teološke fakultete v Ljubljani pisatelju dr. Stanku Cajnkarju, pri katerem sta živela tudi kasnejši profesor za slavistiko na eni izmed nemških univerz Miklavž- Gašper Prosenec in njegov mali sin. Tam sem spoznal tudi Edvarda Kocbeka in dramatika Ivana Mraka- skratka že tedaj za mene zanimivo družino. Na domačih srečanjih in praznovanjih pa je zelo rad pel in to seveda najraje solo, saj je bil zelo ponosen na svoj lepi drugi tenor. Najraje je pel pesmi Češnja vsa bela na vrtu stoji, En starček je živel tam v vinskih gorah V starejših letih mojega odraščanja in kasneje, ko sem študiral na pravni fakulteti ter delal za časa njegovega življenja skoraj ves čas na pravni fakulteti in na sodiščih, se za čuda nisva veliko pogovarjala o družbenih problemih. Največ je govoril o problematiki Koroških Slovencev in kasneje o boju za severno mejo ter o generalu Maistru. Do mene pa je bil precej kritičen, saj mi je očital pragmatično življenjsko prepričanje. Sam je bil vedno do konca načelen, brez odstopanj in kompromisov.

Šele po njegovi smrti sem se bolj zanimal za njegovo delo, prebral večino njegovih razprav in ga začel bolj ceniti. Postal sem ponosen na svojega očeta. Mislim, da je bil desetletja eden izmed najbolj poštenih in obenem pronicljivih intelektualcev v Sloveniji in da bi njegova povezovalna misel med različno mislečimi koristila Sloveniji tudi danes.

Celjska legija na Ljubnem ob Savinji

Aleksander Videčnik

Leta 1984 so mi na neki kmetiji nad Črno pripovedovali, kako so jih med boji za severno mejo branili Maistrovi borci iz Celja. Da bi dobil več podatkov, sem zaprosil celjskega odvetnika dr. Ervina Mejaka, ki mi je potem natančno popisal dogajanje v zvezi s Celjsko legijo na Ljubnem. Takole je pripovedoval:

»V Celju se je skupina narodno zavodnih dijakov in študentov odločila, da se vključi med borce za severno mejo, saj je bilo na dlani, da se Nemci ne bodo umirili in bodo še naprej napadali slovenske kmetije in prodirali na slovensko ozemlje nove države.

Skupina naj odrine, opremljena s potrebnim, takoj v ogrožene kraje ter prepreči do prihoda regularne jugoslovanske vojske nadaljne prodiranje avstrijskih čet. Prijavljali so se 8. maja iz Celja in raznih bližnjih in oddaljenih krajev celjske okolice prostovoljci. Velika večina pa je pozneje, ko je videla, in da postaja stvar resna, svojo prijavo preklicala. Vztrajali smo le srednješolci in študenti ter nekaj častnih izjem.

Dne 9. maja je bila oficijelno ustanovljena prostovoljna četa, ki je dobila in nosila ime »Celjska legija«. Legija je štela od začetka nekaj nad 50 mož, od teh 26 bivših frontnih vojakov, med ostalimi pa so bili bivši vojaki iz zaledja, nekaj je bilo tudi vojaških novincev.

Določeno je bilo, da odide prvih 26 mož dne 11. maja pod poveljstvom podporočnika Maksa Detička, iz znane celjske rodbine Detičkovih in to na tedaj najbolj ogroženo točko v Ljubno. Dobili smo vojno opremo, municijo, orožje, in hrano za prve tri dni in tako smo se odpeljali tega dne z vlakom v Šmartno ob Paki, kjer smo dobili vozove za prevoz. Marsikaterega Celjana, ki bi tudi moral z nami, smo pogrešali

v svojih vrstah. Pripomnim, da smo že dobili na glavo šajkače (vojaške čepice). Dne 14. maja je prišlo za nami v Ljubno še 9 mož, tako da je legija štela skupaj 35 legionarjev - prostovoljcev, h katerim je bilo 13. maja z dovoljenjem komandanta celjskega pešpolka dodeljenih še 54 bivših vojakov, doma iz Zgornje Savinjske doline, ki so dobro poznali ves teren ob meji in ki so bili takrat ravno vpoklicani na šest tedenske orožne vaje k temu pešpolku. Dokončno je torej legija štela skupaj 89 mož, h katerim je bilo prišteti še 3 civilne voznike. Legionarji - prostovoljci so bili, kakor že rečeno večinoma dijaki in študentje iz Celja in celjske okolice, od katerih je živih samo še 6. Legionarji iz Zgornje Savinjske doline (Luče, Ljubno, Solčava in Rečica) pa so bili, naštejem jih za to, ker je to gotovo zanimivo zanje in ker bi bilo želeti, da se že živi pismeno javijo na uredništvo tega lista:

Podoficirji in kaplarji: Bračun Josip, Ermenc Josip, Mlačnik Franc, Papež Franjo, Volovšek Ivan, Robnik Jaka (znani oskrbnik PD na

Okrešlju), Lipovd Franc, Ermenc Franc in Rosc Ignac; redovi: Budna Jakob, Sem Martin, Remško Pavel, Kranjc Franc, Glojek Viljem, Krolnik Jakob, Koder Ivan, Kopušar Josip, Sem Jožef, Ermenc Leopold, Trbovšek Konstantin, Ročnik Felicijan, Lipovd Ivan, Orešnik Martin, Orešnik Franc, Orešnik Janez, Hribernik Ivan, Bevc Franc, Podlesnik Jožef, Podlesnik Ivan, Oprčan Ignac, Juvan Martin p.d. Janezov, Globočnik Josip, Juvan Albin, Budna Josip, Juvan Martin p.d. Babčev, Operčan Franc, Kranjc Ivan, Breznik Albin, Žagar Anton, Metulj Janez, Voler Franc, Arnič Franc, Lojen Ignac, Osar Ivan, Rakun Franc ml., Rakun Franc s.t., Prislán Ivan, Lužnik Franc, Deleja Ferdinand, Bitenc Alojzij, Vodlan Josip, Trbovšek Josip, Prodnik Ivan, Tesovnik Franjo, Plesec Martin, Juvan Nikolaj in Juvan Jožef.

Okrog 17. ure smo dospeli v Ljubno in se tu nastanili v veliki sobi gostilne Benda, kamor je občina hitro dostavila slamo za ležišča, pred hišo pa je bila urejena kuhinja. Še zvečer je bila vzpostavljena

Udeleženci podoficirskega tečaja Majstrovih borcov v Velikovcu leta 1918

telefonska zveza z obmejním poveljstvom za vzhodno Koroško (koroški odred) s sedežem v Šoštanju. Temu poveljstvu je bila naša legija v taktičnem pogledu neposredno podrejena. Dnevno hrano so naši vozniki pripeljali iz Ljubne4ga, za časa naše ofenzive pa smo prejemali hrano iz provizornih skladišč v raznih krajih Koroške.

Drugi dan 12. maja je legija dobila od poveljstva iz Šoštanja točna navodila, iz katerih je bilo sklepati, da ima naš oddelek, imenovan odsek Ljubno, začasno nalogo varovati koroško - štajersko mejo, zadržati in braniti vsako prodiranje sovražnika v prostoru med Staknečkim vrhom (13 km severno-zapadno od Šoštanja) do Slemena (1320 m) nad Solčavo in v to svrhu držati tudi zvezo na desnem krilu z ljubljanskim pešpolkom na Belanskem vrhu, na levem krilu pa s skupino podpolk. Naumoviča na Pavličevem sedlu. Kdor pozna omenjeni teren, bo moral pritrditi, da je bila naša naloga obsežna in prav tako težka, to še zlasti z ozirom na našo maloštevilno četo.

Prvi vojaški ukrepi

Takoj 12. maja opoldne je odšla močna četa legionarjev iz Ljubnega in se pozneje razdelila v več manjših patrol, da razišče teren in skuša poizvedovati pri kmetih za sovražnikov položaj. Zvedeli smo pri prestrašenih kmetih, da so prišle avstrijske čete v zadnjih dneh ponovno čez mejo, večinoma preko Krakarice, da kmetom nasilno jemljejo živež, obleko in živino, odpeljejo v Črno, kjer je zbranih 200 mož, ki pripravljajo pohod mimo Tratnika na Ljubno in niti ne slutijo, da se nahajajo kake jugoslovanske čete v Ljubnem ali v njegovi bližini. Ena naših patrol je proti večeru tega dne, četrte ure od meje pod Hlipovcem, ob poti iz Ljubnega na Črno, trčila na okrog 10 mož močno sovražno patrolo, ki pa je takoj izginila, čim je zagledala naše šajkače.

Ponovno smo v teh dneh ob naših pohodih ob meji trčili ob sovražne patrole, ki pa se niso postavile v bran, temveč so na naš ogenj iz pušk vsakokrat zbežale preko meje.

V svrhu lažje izpolnitve dane naloge in da zaščitimo naše kmete ob meji pred avstrijskimi roparskimi tolpmami, da raziščemo tudi teren na koroški strani ter končno, da ugotovimo sovražne postojanke, je odredilo naše poveljstvo 18. maja, da postavi legija takoj v določenem rajonu na štirih točkah in to v bližini prelazov na meji stalne straže po 16 mož, ki opravljajo tam svojo dolžnost. Določili so poveljnike tem stražam. Te straže so oštevilčili od desnega na levo krilo s številkami 1-4. Še isti dan so bile postavljene. Straži s številko 3 jugovzhodno od Grebena sem poveljeval podpisani. Nastanili smo se pri kmetih v bližini označenih postojank. Moja je bila nastanjena pri kmetu Prepadniku. Straži je bil dodeljen kot mitraljezec. Jaka Robnik, hraber in pogumen vojak doma iz Luč, ob njegovi strani je bil rojak Albin Breznik iz Luč. Sedaj smo se začeli previdno spuščati preko meje v Koroško. Bili smo v stalni pripravljenosti, da nas sovražnik ne iznenadi.

V Črni je bila močna sovražna posadka

Povsem enolično pa vendar niso minili dnevi do našega pohoda naprej. Moja in del sosednje straže št. 4 pod poveljstvom podporočnika Čančerja smo skupno patrolirali dne 21. maja po Koroški in se bližali Črni. Pri tem smo zadeli ob močno sovražno predstražo, ki se je vgnezdila s strojnico pri Svelberju pred Črno. Vse telefonske naprave smo naglo prerezali in že se je pričelo težko zaželjeno pokanje na obeh straneh. Sovražna strojnica je takoj stopila v akcijo. Z metanjem ročnih granat skozi okna hiše in s streljanjem iz pušk na sovražnike, ki so pribežali iz hiše, smo postojanko v kratkem boju uničili. Kakor smo pozneje zvedeli od do-

mačinov, je sovražnik imel 4 mrtve in 7 ranjenih, mi pa smo imeli le enega ranjenega, eden naših pa je bil ujet, ko je obležal nezavesten za neko skalo blizu hiše. Ta je pozneje ušel iz ujetništva v Spittalu na Čehoslovaško, od tam pa s pomočjo našega konzulata domov v Celje. Velikanski hrušč in več kakor polurno oglušujoče pokanje je medtem že spravilo na noge okrog 150 mož močno sovražno posadko z več strojnicami v Črni, ki je prihajala svojim na pomoč v več strelnih vrstah. Tej veliki premoči smo se seveda umaknili v hribe nazaj proti meji, kamor so nas dalje časa Avstrijci zasledovali in streljali za nami. Ta naš pohod in praksa pri Svelberju nam je prinesla mnogo koristi. Tako smo zvedeli neposredno in z vso zanesljivostjo za moč in stanje sovražnikovih postojank, spoznali vse dohode proti Črni, uničili vse telefonske naprave iz Črne ven proti meji, videli in čitali razne pozive koroške vlade in zvedeli med potjo, da je sovražnik brez živeža, preživlja se le od pri kmetih nasilno odvzete hrane, da izvažajo svinec iz Mežice, Slovence preganjajo in mučijo ter podobno. Ostali dnevi so minili brez posebnih dogodkov, v znamenju priprav za splošen napad in pohod naših čet na Koroško.

Povelje za napad

Kar smo si že tako srčno želeli, to smo dočakali. Z nepopisno radostjo smo sprejeli 27. maja zvečer povelje za napad in vsa potrebna navodila. Še zadnje priprave, še poslednje inštrukcije, pregled opreme svoje straže, prisrčno slovo od kmeta Prepadnika, pod katerega gostoljubno streho sem s svojo stražo od 18. maja naprej živel, nato na mejo in naprej preko meje, da dosežemo določeno mesto 28. maja ob 3.30 uri, ko bi se naj s kratko trajajočim, močnim našim topovskim ognjem presentil sovražnik. Tako naj bi napadli.

Mrzlično razpoloženi in v nestr-

Moja domovina

Moja domovina je Slovenija, ki je zelo raznolika dežela. Ima veliko naravnih bogastev, ki jo naredijo tako lepo. Čeprav je Slovenija mala država, imamo morje, gore, velika mesta, prirsčne vasi in dobre ljudi, ki jo naredimo še lepšo. Ljudje pa ne znamo ceniti tega, kar imamo. Lahko bi živeli še lepše, če ne bi tako onesnaževali in grdo ravnali z našo naravo, ki nam ponuja toliko lepih stvari.

Jaz živim v majhnem naselju, ki se

imenuje Josipdol. Kljub temu, da je Josipdol zelo majhen, ima ogromno naravnih bogastev. Obdajajo ga gozdovi, travniki, potoki ... Zelo sem vesela, da živim na podeželju, saj je tukaj bolj svež zrak kot v mestih. Na vasi je zelo lepo, nikoli mi ni dolgčas. Vedno se najde nekaj, kar lahko delam. Najraje grem v gozd in si ogledujem naravo, najraje opazujem različna drevesa, ki so zdaj spomladi najlepša. Velikokrat, ko grem po gozdu, vidim kakšno srno, veverico, lisico, zajčka ...

Svojo domovino imam zelo rada in ne želim si, da bi ljudje grdo ravnali z njo. Nočem, da bi zaničevali vsa ta prelepa bogastva, ki so bila dana od narave. Ponosni smo lahko, da živimo v tako lepi deželi, kot je SLOVENIJA.

Natalija Petrič, 8. razred
OŠ Ribnica na Pohorju
Mentorica: Nevenka Kutin

pnem čakanju na pol četrto uro, smo čepeli na določenih mestih. Na obzorju se je že svitalo, ptički so se preplašeni ker smo se plazili skozi goščavo, začeli oglašati. Pol četrta ura je prišla, grmenje topov od vseh strani, še malo časa in že se je zganila 28. maja 1919 zjutraj vsa naša fronta ob meji Podrožce preko Dravograda, obstoječa iz štirih napadalnih skupin, ki naj koncentrirano prodirajo proti Celovcu. Naša legija je pripadala Koroškemu odredu in to v sklopu celjskega pešpolka. Pri ofenzivi so sodelovali Srbi, Hrvati in Slovenci, prvič v bratski slogi za skupno, pravo svojo domovino. Še isti dan je padla po hudem artiljerijskem in pehotnem boju Črna v naše roke. Sovražnik se je spustil z velikimi človeškimi in materialnimi izgubami v divji beg in se oddahnil za malo časa šele onstran Drave.

Celjski pešpolk, na katerega desnem krilu smo bili legionarji, se je posebno odlikoval. Črna je bila strašno razdejana. Cerkvni stolp od koder so po nas Avstrijci streljali, je bil proti vrhu poln lukenj, skoraj podoben situ, prebivalstvo hudo prestrašeno in zbegano. Nekaj ujetnikov in ranjencev smo spravili takoj v ozadje. Naše izgube so bile v primerjavi s sovražnikovimi prav majhne. Padli so štirje naših, od teh Centa Ivan, ki je ležal poleg mene

ob obzidju pokopališča, zadet iz cerkvenega stolpa. Vsi štirje so pokopani na pokopališču v Črni.

Zvečer tega dne smo se že na celotni fronti pomikali v naglem tempu proti Dravi. V dneh od 29. pa do 31. maja smo zasledovalo sovražnika v smeri proti Apačam. Dosegli smo ga 1. junija, kar dve noči že nismo spali in bili sila izmučeni. Naša naloga je bila sedaj preprečiti sovražniku povratek čez Dravo. Zasedli smo črto sv. Marjeta-Trublinje-Kočuha-Zadole. Dne 4. junija je bil odrejen za nas prehod preko Drave. Tega dne opoldne je pričela naša artilerija obstreljevati ves teren na drugi strani Drave. V boj so posegli naši mitraljezi, sovražnik se je spustil v divji beg in ob 16. uri 30 minut smo že prešli Dravo in se spustili v zasledovanje sovražnika ter dosegli proti večeru že vrh Medgorja. Prehod čez Dravo je potekal takole. Dne 6. junija opoldan smo že prišli v sestav drugih kolon in zvečer istega dne smo zagledali pred sabo mnogoštevilne luči koroškega glavnega mesta Celovec. Pogled na Celovec nas je docela prevzel. V Celovcu pa se nismo smeli nastaniti po odredbi višjega poveljstva. V neki veliki gostilniški dvorani v predmestju v Vetrinju smo legli silno izmučeni spat in 8. junija je legija sprejela povelje oditi na Vrbsko je-

zero in se ustaviti v Krivi vrbi. To smo zapustili 13. junija zgodaj zjutraj in se napotili domov v Celje, potem ko so enote koroške vlade položile orožje. Našo dolžnost, ki nam jo je narekovala domovina v kritičnem času, smo opravili. Poveljnik dravske divizijske oblasti nam je poslal poslovilno sporočilo z zahvalo in uspešno delovanje pri osvoboditvi naših koroških bratov s sporočilom, da sprejmejo štirje legionarji odlikovanje za pokazano hrabrost v bojih za Korotan.

Razočaranje nad političnimi dogajanj

Politični dogodki takratnih zadnjih dni pa so nas mlade in navdušene ljudi docela razočarali. Zvedeli smo, da morajo naše čete po odredbi zavezniške komisije zapustiti Celovec, čuli so se že prvi glasovi o plebiscitu na Koroškem. Nesposobni takratni državniki, zlasti slovenski politični dejavniki in zvita diplomatska poteza je izbrisala in uničila vse uspehe fizične in duševne borbe Jugoslovanov za zibel slovenskih pradedov! Živeli pa smo v upanju, da ne za vedno!

Ofenziva je trajala 10 dni, naš odred je prehodil 170 km. Pri ofenzivi je bilo 52 mrtvih in nad 200 ranjenih. Avstrijci so imeli po lastnih poročilih, 180 mrtvih in nad 800 ranjenih.

Nagrajeni spisi literarnega natečaja
Osnovne šole borcev za severno mejo
na temo domoljubje, koordinatorica
projekta: Danica Perger.

Moja domovina

Že pesnik Oton Župančič je zapisal: »Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt.«

Nič ni samoumevnega, še najmanj moja domovina. Zato ne smemo pozabiti na njeno zgodovino. Pomembno je, da spoštujemo tako pridobitve NOB kot pridobitve osamosvojitvene vojne za Slovenijo. Kot tudi vseh ostalih, ki so prispevali, da lahko živimo v lastni državi.

Nas mlade ni prizadela ne ena ne druga vojna, želim si pa tudi, da nam tega ne bi bilo treba nikoli doživeti.

Živim v obdobju generacije, ki je razvila svoj odnos do domovine. Ta odnos ni več takšen, kot so ga imeli moji dedki in babice ali moji starši. Starejše generacije so doživele vojno na svoji lastni koži. Pri mlajši generaciji pa je odnos do domovine nekoliko drugačen in spremenjen. To pa ne pomeni, da nimam svoje domovine rada in da se ne počutim v njej kot doma.

Danes imamo mladi bistveno širši pogled in pristop tudi izven meja svoje domovine.

Evropa nam je postala velik prostor, ki nam mladim odpira nove možnosti. Slovenija premore veliko mladih in odličnih znanstvenikov, mladih intelektualcev, odličnih športnikov, alpinistov in poslovnežev, ki odhajajo v svet, se pa tudi vračajo obogateni tako z uspehi kot z novimi spoznanji. Pomembno pa je, da nikoli ne pozabimo od kod prihajamo in kje je naša domovina.

Domovina pa ni samo v besedi in jeziku. Tudi državni simboli ne smejo izgubiti svojega pomena in potrebno je ohranjati našo kulturno dediščino. Vsak dan nas spremlja naša čudovita pokrajina. Še isti dan se lahko sprehajam v gorah, ob morju ali raziskujem kraške jame.

Znana sta reka: »Povsod je lepo, a doma je najlepše.« in »Blagor doma, kdor ga ima.«

Domovina je kraj, kamor se z veseljem vračam in se počutim varno.

In če se vprašam, kam se z veseljem vračam in kje se počutim varno, lahko odgovorim.

Tja in tam, kjer so doma dobri, pošteni in prijazni ljudje, ki imajo pravičen odnos drug do drugega, ki upoštevajo vrednote, za katere so se borili naši predniki, spoštujejo simbole slovenstva, so ponosni na svoje športnike, znanstvenike, raziskovalce ... radi govorijo svoj jezik, se trudijo ohranjati našo še neokrnjeno naravo in vse kar nam je dano, so med seboj solidarni in pripravljeni vedno pomagati tistim, ki pomoč potrebujejo, predvsem pa spoštujejo sami sebe in drug drugega ne glede na položaj v družbi in versko pripadnost. Takšno si želim svojo domovino, Slovenijo.

Tara Beznik, 7. a
OŠ Stara Cerkev, Kočevje
Mentor: Gabrijela Pohar

Moja Cerkljanska

Sreča, znanje, radost in veselje,
to niso le naše želje,
to prave so vrline,
ki v preteklosti iščejo korenine.

Cerkno je kotlina,
kjer prijateljstvo je res vrлина,
vse od vojnih dni,
ko Franja v objem skrila pogumne je ljudi.

Preteklost sedanost zaznamuje,
Bevk s povestmi otroke razveseljuje,
v matematično veselje
pa nas Močnik z računicami popelje.

Mladina domače vzornike ima,
Jerebove skladbe se širijo do gora,
Porezen odmev nam da,
naj se pesmi slišijo do srca.

Cerkljanska s tradicijo živi,
se z laufarji pomladi veseli,
»takat Cerklani zaželima si,
de ripa debiela hitr zrasla bi«.

Sreča, znanje, radost in veselje,
uresničene so naše želje,
to prave so vrline,
brez katerih otroštvo naše naj ne mine.

Tilen Klinc, 7. razred
OŠ Cerkno
Mentorica: Mojca Lipužič Moravec

Moja rodna domovina

Domovina je dežela, v kateri se rodimo, v kateri prebivamo; je dežela s svojimi ljudmi-prebivalci, ki ji pripadajo. Ali je domovina res samo to?

Zame je domovina družina, v kateri najdemo zavetje, toplo odejo, ljubezen. Kjer nikoli nismo žejni ali lačni, v kateri nam vedno nekdo stoji ob strani.

Kajti ljudje smo kot drevesa. V eter naše seme nosi daleč naokoli, dokler nas končno ne odloži v zibelko domovine. Tam nam počasi začnejo poganjati korenine. Tiste majhne, nebogljene. A zemlja naredi svoje. Vedno nam priskrbi hrano in vodo. Čeprav mesece ne dežuje, naše korenine nikoli niso suhe. Zemlja nas spomladi osupne in razvaja z vso mavrično paleto raznobarnih cvetov, jeseni pa nas zaziba v zimski sen s pastelnimi odtenki. Pozimi nam zapoje uspavanko za zimsko spanje, poleti nas hladi, kadar sedemo pod košato zeleno drevo, ki se bohota nad nami.

Skromna beseda HVALA naši zemlji domovini, ki je najlepši

kos sveta, kot pripoveduje Cankarjev Kurent, ki išče zdravila ranjeni duši; in je daleč naokrog edina prst, kjer je vzknila ajda, zrasla in obrodila sad-tisočeren in bogat, kot šepeta v ljudsko izročilo zavita pripovedka Ajda in Slovenci. Beseda HVALA za priložnost čudenja in čutenja, ko si ogledamo videospot Aleksandra Mežka, ki nam zna približati duha domovine.

Domovina je kraj, h kateremu je z nežnimi vezmi ljubezni priklenjena duša. Človek brez nje je kot zemlja brez semena. Brez svojega obraza in pust. A seme ni seme, če ni rodovitno, če iz njega ne zraste visoko košato drevo, ki daje zavetje in hlad ...

V času naših babic ali pa še prej so ljudje vedeli, kaj pomeni biti zimzeleno drevo. Čutili so, kaj pomeni imeti močne in globoke korenine, kaj pomeni biti del domovinskega srca. Zavedali so se, da na svetu niso sami. Med seboj so si pomagali in sočustvovali. Brez sramu so glasno opevali svojo domovino, tudi ko je zunaj divjala vojna, revščina in lakota. »Gor čez izaro, gor čez gmajnico ...«

Kako so o pesmi razmišljali Simon Gregorčič, Oton Župančič, Tone Pavček, Tone Kuntner ... ? Globoka ljubezen veje iz stihov vseh besedil in nimalokrat velika žalost ... domovina je tako vas, vasica, zaselek sredi dolenskih gričev; je spomin, ki ga nosi s sabo Mary; je s trnjem zgodovinskih bolečin kronana mati in je vprašanje - kako naj tebe imenujem, domovina? Antologija slovenske domovinske poezije globoko ljubi rodno grudo.

Upam vprašati, kako je danes? Si še drznemo verjeti v moč rodne domovine ali nas je požrla globalna lakota materializma in moči? Naše slovensko srce, naša slovenska duša bi prekaljena z zgodovinskimi viharji morala, tako se zdi, vedno ostati nekje tu, globoko v koreninah slovenske domovine. Kajti domovina je kot mama. Je ena sama.

Robin Vodeb, 7. b
OŠ Frana Roša, Celje
Mentorica: Blanka Skočir

Jezik je pomemben znak in dokaz narodnega obstoja*Drugi del nagrajencev natečaja »Jezik je pomemben znak in dokaz narodnega obstoja«.***Slovenščina – moj jezik?**
(razmišljanje o jeziku)

Slovenščina. Jezik dveh milijonov ljudi v mali državi, stisnjeni med Hrvaško, Italijo, Madžarsko, Avstrijo in morjem. Toda, kaj je v bistvu slovenščina? Unikaten jezik z dvojino? Le eden izmed slovenskih jezikov? In kaj se dogaja s slovenščino danes?

Slovenščina je zame najboljši jezik, v katerem se lahko izražam. Toda v današnjem času se jo pači, smeti, kviri s tujkami, ki so prinesene vanjo iz zahodnega sveta. Globalizacija, ki se trenutno odvija, kviri tudi domačo sceno umetnosti. Nihče ne posluša več domačih izvajalcev, vse več je knjig

tujih avtorjev, na televiziji v bistvu ni slovenskih filmov. Mnogi se izgovarjajo, da je za vse to kriva kvaliteta slovenskih umetnikov, toda v času Jugoslavije se ni poslušalo toliko ameriške glasbe in prebiral ameriških knjig. Sedaj že za veliko besed in besednih zvez obstaja po angležena različica. Srž problema je po mojem internetno omrežje. Na internetu ni več pomembno, kako ali kaj napišeš, slovnica je na spletu komaj obstoječa. Torej je pravo vprašanje: kaj bo v prihodnosti s slovnico? Če bomo nadaljevali tako, bomo v 22. stoletju lahko zakopali SSKJ in začeli uporabljati angleško slovnico. Počasi, a vztrajno jezik propada. Sleng je dober, a le do določene meje. Živimo v Republiki Sloveniji, kjer je slovenščina uradni jezik, a žal marsikomu

to ni mar in mu je vseeno, kako se jezik uporablja. Slovenci bi se morali zgledovati po zamejcih, ki se borijo, da ohranijo slovenščino živo. Potem pa se tako radi pritožujemo, da smo v svetu neprepoznani! K prepoznavi zagotovo ne bo pripomoglo preklapljanje v tujčev jezik. Bodimo ponosni na to, da nas je samo dva milijona, ki govorimo ta jezik!

Slovenščina je posebnost. Saj ni toliko pomembno, da prav vsak Francoz, Anglež, Šved ve, kakšen jezik je to. Najpomembneje je, da se njegove pomembnosti zavedamo mi in zanj tudi kaj storimo.

Timi Vremec, 9. b,
OŠ Šempas

Jezik je pomemben znak in dokaz narodovega obstoja

Napočil je čas napredka, čas tehnologije, čas znanosti, kajti v 21. stoletju smo postali sužnji tehnologije, prav tega področja, ki bi nam moralo pomagati, a nas potiska navzdol po lestvici napredka. Preveč se osredotočamo na materialne dobrine.

Pozabili smo na jezik. Pogovarjamo se preko facebooka, e-pošte, SMS-ov, Skypa itd. Dovolili smo, da tehnologija naredi vse namesto nas. Tako ne gre več! Vrniti se moramo nazaj, v čas, ko je bil naš jezik cenjen, saj je zanj umrlo mnogo ljudi. Naši predniki so se za naš jezik borili! Bili so prega-

njeni, zaničevani, nekateri celo ubiti. Bomo res pustili, da današnje generacije, katerih del smo sami, uničijo vse, za kar so se borili naši predniki, za kar so umirali?! Za kar je Primož Trubar tihotapil knjige iz drugih dežel in za nas tvegati življenje?! Ga bomo še naprej uničevali?! Ali pa bomo stvari vzeli v svoje roke? Naredimo to za nas, Trubarjeve »lube Slovence«. Lahko bi bili ponosni na vse, kar je dosegel naš narod. Imamo dolžnost, da ozavestimo ljudi o preteklosti, mnogih bitkah, v katerih se je bojeval slovenski narod, pa tudi dolžnost, da spodbujamo mlade bralce, pesnike, pisatelje, naj še naprej razvijajo slo-

Jezik je pomemben znak in dokaz narodovega obstoja

Mislím, da domovina in materni jezik vsakemu človeku pomenita veliko. Če živiš v neki domovini vse od rojstva, raste materni jezik s tabo. Tu imaš prijatelje, poznaš kraje, počutiš se varnega. Tako je v državah, kjer ni vojn in ne prevelikih krivic. Hudo pa je tam, kjer divjajo vojne in kjer se nad ljudmi vrši nasilje. Mislím, da bi moral čisto vsak imeti svojo domovino, v kateri bi lahko mirno in varno živel.

Za šolsko nalogo smo pisali spis Vsaka domovina ima svoje nebo. Res ga ima – košček neba nad svojim prostorom. In ima svoje posebnosti in svoj jezik. Prav vsaka je nekaj posebnega in daje dom nekim ljudem. Tistim, ki tam stalno živijo, in tistim, ki so prišli tja iskat boljše življenje ali pa jih je pregnala vojna. Vsi moji predniki so živeli v Sloveniji in vsi moji sorodniki živijo tu. Slovenija je lepa in raznolika dežela, zato jo imam rada. Tudi naš jezik se mi zdi lep.

Vem, da je prav materni jezik tisti, ki dokazuje, da smo tu Slovenci. Pravijo, da je naš jezik težak za učenje. Njegova dvojina, ki se je ohranila iz davnih časov, je nekaj posebnega med današnjimi jeziki. Usoda ljudi, ki morajo zapustiti svojo domovino, ni lahka. Preselijo se, da bi dobili zaposlitev, lahko pa je vzrok vojna. Naučiti se morajo drugega jezika, zapustiti domače in se navaditi na nov način življenja. Materni jezik lahko govorijo le s svojimi ljudmi. Sama sem zapustila domovino le takrat, kadar sem bila na kakšnem krajšem potovanju. Ko sem lani odšla za štiri dni v Pariz in Bruselj, sem med potjo razmišljala, zakaj sploh grem. Vsak večer sem se spomnila na družino in razmišljala, kaj počnejo. Imela sem domotožje, pa čeprav rada potujem. Ko smo se vračali v Slovenijo, sem začutila občutek sreče. Bila sem vesela, da sem zopet v znanem, varnem okolju blizu svojih domačih. V tujini sem se pogovarjala v angleškem jeziku, ko pa sem na domačih

tleh zaslišala materni jezik, sem bila zelo vesela.

Materni jezik je povezan z domovino. Države se razlikujejo tudi po jezikih. V vsaki je njen materni jezik pomemben in ga je treba spoštovati. Spoštovati je treba tudi ustvarjalce, ki so pripomogli k razvoju naše zapisane besede, ki je v svetu dokaz obstoja našega maternega jezika. In spoštovati je treba vse tiste, ki so s svojimi dejanji priborili svobodno slovensko ozemlje in niso dovolili, da bi nam vzeli materni jezik in domovino. Če imaš danes možnost, da za nekaj dni zapustiš domovino in domače, ugotoviš, da si želiš vrnitve. Materni jezik in domovina sta z narodom trdno povezana. Večkrat bi morali pomisliti, kaj nam pomenita – brez njiju ne bi bili Slovenci.

Anita Končar, 9.c
OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi

venski jezik. Naj ga napolnijo s simboli, z metaforami, epiforami! Naj jezik postane temelj slovenstva, nekaj, kar združuje vse slovenske ljudi.

V šoli se učimo o pomembnosti in edinstvenosti slovenščine. Imamo dvojino, glagole spregamo, prav tako sklanjamo samostalnike. Izveemo veliko podatkov o zgodovini Slovenije in slovenskih ljudi, učimo se pravopisa in slovnice, pa tudi književnost nam ni tuja. Vemo, kaj je za nas naredil Primož Trubar, zakaj velja, da je France Prešeren naš največji pesnik, poznamo Ivana Cankarja, enega izmed štirih predstavnikov moderne... Kakor sem že prej ome-

nila, smo dovolili, da tehnologija zavлада svetu, hkrati pa smo se, predvsem mladostniki, polenili. Izumili smo nove okrajšave – niti cele povedi, s pikami in vejicami, ne napišemo.

Zato bi se lahko mladi zgledovali po vseh, ki globoko v sebi še gojijo kanček spoštovanja do Slovenije in njene veličine. Vztrajajmo pri svojih načelih, saj je prav jezik temelj države. Brez njega smo izgubljeni.

Anja Pavčnik, 8. a
OŠ narodnega heroja Rajka
Hrastnik

Predsednik države Borut Pahor obiskal Prekmurje

Prekmursko društvo generala Maistra Črenšovci

1 7. avgusta 1919 so se prekmurški Slovenci po skoraj tisoč letih priključili k matični domovini Sloveniji. V spomin na ta dogodek, Prekmurci danes ponosno izobesimo zastave in se spominjamo rojakov, ki so v tem viharnem času izborili težko pričakovano svobodo.

Zasluge, da je 17. avgust državni praznik, gredo našemu občanu, poslancu v državnem zboru iz vrst Nove Slovenije, gospodu Jožefu Horvatu, ki je s skupino še nekaterih prekmurskih poslancev leta 2005 v državnem zboru izbral 17. avgust kot državni praznik, ki pa ni dela prost dan.

Zaradi varčevalnih ukrepov je vlada sprejela sklep, da bo držav-

ne proslave organizirala le vsako peto leto. S ponosom pa lahko zapišem, da v naši občini, občini Črenšovci, ni tako. Nismo domoljubni samo vsako peto leto, pač pa vsako leto obeležimo praznik združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Da se s ponosom in hvaležnostjo spomnimo rojakov, ki so bili pripravljene žrtvovati svoje življenje za domovino, je dolžnost vsakega Slovenca.

Predsednik države RS Borut Pahor

Veliko zaslug za priključitev Prekmurja k matičnemu narodu imajo številni prekmurški duhovniki, kot so Franc Ivanocy, Jožef Klekl starejši, Jožef Godina, Ivan Baša, Štefan Kuhar, Ivan Jerič in dr. Matija Slavič. Jožef Klekl starejši, ki je deloval v Črenšovcih, in Jožef Godina, rojen na Dolnji Bistrici, sta bila velika domoljuba. Ponosni smo, da izhajata iz naše občine. Oba sta bila zelo aktivna v boju za priključitev Prekmurja k matici. Tako je Jožef Godina, Maistrov borec, leta 1919 z brodom na Srednji Bistrici preko Mure prepeljal jugoslovanske vo-

jake, ki so mu pomagali osvoboditi njegovo rojstno vas. Dolnja Bistrica je bila prvo osvobojeno ozemlje v Prekmurju. Da počastimo delo naših rojakov, Prekmursko društvo Generala Maistra Črenšovci v sodelovanju s Kulturno-turističnim društvom Črenšovci in ob podpori Občine Črenšovci vsako leto organizira občinsko prireditev, na kateri obudimo spomine na dogodke iz pred 94 let.

Na predvečer tega praznika v petek, 16. avgusta, je Prekmurje obiskal predsednik države Borut Pahor. Predsednika države je sprejel

župan občine Črenšovci Anton Törnar. Predsednik je položil venec z vojaškimi častmi pred doprskim kipom Jožefa Klekla.

Na Dolnji Bistrici smo pripravili osrednjo občinsko prireditev s slavnostnim govornikom, poslancem v državnem zboru, Jožefom Horvatom. Pozdrave Zveze društev generala Maistra nam je prenesel gospod Anton Ipavic. Prireditve se je udeležila tudi velika prijateljica našega društva dr. Karolina Godina, nečakinja Jožefa Godine, ki naše društvo s svojim delom in zgledom spodbuja v domoljubju.

Kolaž dogodkov na Uncu

Arne Kozina in Karmen Petrič, NDDGM Unec

Rudolf Maister na Uncu še vedno živi. Ne le po zaslugi Notranjskega domoljubnega društva General Maister, ampak tudi zaradi prizadevnega sodelovanja PGD Unec in učiteljic ter učencev podružnične Osnovne šole Rudolfa Maistra Unec. Vsi našeti skupaj delujejo kot lepo usklajena celota v skupnem prizadevanju za ohranitev spomina na velikega in zaslužnega rojaka.

V letošnjem letu smo v NDDGM Unec uspešno izpeljali **letno skupščino** našega društva. Pregledali smo poročila o opravljenem delu v preteklem letu in sprejeli plan dela za leto 2013. Ta temelji na osnovnih smernicah dela našega društva in sicer: delo z mladimi, ohranjanje spomina na delo Rudolfa Maistra in krepitev domoljubja v domačem okolju.

Na predvečer obletnice rojstva Rudolfa Maistra smo se zaslužnega generala in pesnika spomnili s krajšim kulturnim programom in polaganjem cvetja pred njegovim spomenikom. S tem se je na Uncu začel letošnji sklop spominskih obeležitev in dogodkov.

V petek, 5. aprila 2013, smo izvedli dve, sedaj že kar tradicionalni, prireditvi. Na kulturni prireditvi **Vojanov in naš čas** so najprej nastopili najmlajši Unčani, šolarji podružnične šole Ru-

dolfa Maistra Unec. Na njihovo, nedvomno pomembno preizkušnjo, jih je dobro pripravila prizadevna učiteljica in mentorica Emiljana Baraga. Nastopili so korajžno in samozavestno. Brez treme so zrecitirali nekaj prisrčnih otroških izpovedi. Nato so tudi lepo zapeli nekaj pesmi, ki jih je le redko še kdaj slišati. Iz otroških ust so zvene le še pristneje.

Mladim šolarjem so sledili bolj izkušeni mladinci. Pevci in recitatorji MPZ »A ti zapojem«. Tudi oni so se lepo izkazali. Ubrano so zapeli pod prizadevnim vodstvom njihove mlade zborovodkinje Mance Malc. S tekočim povezovanjem in posrečenim izborom literarnih vložkov je kulturni program tudi tokrat čudovito dopolnila Maja Malc. Mladi izvajalci so občinstvu v skoraj polni dvoranici Rudolfa Maistra na Uncu pripravili prijetno kulturno doživetje.

Sledil je tradicionalni **Maistrov večer na Uncu**. Letošnji gost je bil Aleks Štakul – dosedanji in pravkar na novo izvoljeni predsednik Ljubljanskega Društva general Maister. Znanega novinarja, fotoreporterja, ekonomskega komentatorja in avtorja nekdanj zelo odmevnih gospodarskih oddaj na TV, je občinstvu v dvorani duhovito predstavil tradicionalni voditelj Maistrovih večerov Bogdan Urbar.

Voditelj večera se je na pogovor s svojim karizmatičnim gostom temeljito pripravil. Zato je sledil prijeten, sproščen in nadvse zanimiv pogovor. Voditelj je iznajdljivo zastavljal duhovita in nepričakovana vprašanja, s katerimi je vedno znova presenečal svojega gosta. Pred poslušalci v dvorani se je razgrnila razgibana življenjska zgodba pronicljivega opazovalca družbenih dogodkov, vsestranskega novinarja, dopisnika in komentatorja ljubljanske TV. Navzoči v dvorani smo imeli priliko spremljati zanimivo izpoved človeka, ki mu je bilo dano neposredno spremljati in beležiti usodne trenutke razpadanja naše bivše države, nato pa nastajanja nove. O dogodkih se je vedno trudil poročati verodostojno in po svoji vesti – tudi ko je vedel, da določena dejstva ne bodo vsem povšeči. Zaradi resnicoljubnosti je imel tudi neprijetnosti in težave. Vendar se je trudil ostajati dosleden svojemu prepričanju. Tako je bilo tudi tokrat, na Uncu! Na simpatično provokacijo voditelja o težavah novinarjev v »svinčenih časih« socializma je odgovoril brez omahovanja. Tedanje težave novinarjev niso bile nič večje in usodnejše od težav, s katerimi se njegovi kolegi vse pogosteje soočajo danes, v demokraciji.

Iz izkušenj in razgibane življenjske zgodbe našega gosta je jasno izstopalo spoznanje, da zgodovinske dogodke vedno usodno zaznamujejo ljudje, ki se takrat znajdejo na prizorišču. Dobri in slabi, pokončni in izmuzljivi, pošteni in izprijeni. Zgodovinske izkušnje se venomer reproducirajo in ponavljajo – in iz njih se še vedno tako malo naučimo! V nadvse zanimivi izpovedi večernega gosta na koncu ni bilo mogoče spregledati njegovega prepričanja in sporočila: pošteni in napreden razvoj človeške družbe lahko vselej in povsod omogočijo le odgovorni, pokončni in pošteni posamezniki – **domoljubi**. Ti so žal maloštevilni, a nepogrešljivi. Zato je tako pomembno, da se v usodnih družbenih trenutkih povežejo vsi, ki se prištevajo k domoljubom. Da pri svojih prizadevanjih vztrajajo, dokler jim skupaj ne uspe ustvariti kritično maso, ki jo mora upoštevati vsaka pragmatična oblast. Res, kako lepa iztočnica za razmislek o aktualnem družbenem trenutku!

V soboto, 6. aprila 2013, je na Uncu potekal tradicionalen **Maistrov pohod**. Že peto leto se ob tem odvija tudi Maistrov tek za otroke in odrasle v vseh kategorijah. Kljub skoraj zimskim razmeram se je obeh prirediteljev letos udeležilo že čez 600 pohodnikov in 120 tekačev.

V juliju smo se tudi letos spomnili obletnice smrti generala Maistra. Predstavniki društva so se na predvečer obletnice zbrali pri njegovem spomeniku in simbolno položili

cvetje. S priložnostnim govorom ob obletnici smrti generala Maistra je predsednik društva Arne Kozina med drugim zbranim sugeriral tudi kritičen razmislek o aktualnem dogajanju v naši družbi. Dejal je:

»Dosledni naši domoljubni tradiciji na Uncu smo se zopet zbrali, da bi se spet poklonili spominu velikega Slovenca in domoljuba Rudolfa Maistra. Jutri bo minilo 79 let odkar je umrl, tukaj na Uncu, 26. julija 1934. Zadelo ga je kap in tako za vselej prekinila njegova snovanja. In tudi prenekatera grenka življenjska razočaranja, ki jih je tudi Maistru namenila življenjska usoda.

Spoštovanega narodnjaka so na njegovi zadnji poti od Unca do Maribora spoštljivo pospremili premnogi sodobniki tistega časa. Od Unških gasilcev, ki so ponesli krsto iz njegove hiše, do najvišjih predstavnikov oblasti, ki so se 28. julija 1934 zbrali na pobreškem pokopališču v Mariboru in generala Maistra pokopali z vsemi dolžnimi častmi. Ob slovesu od priljubljenega generala Maistra so se takrat zbrali vsi, ki so znali in zmogli prepoznati njegov osebni pogum in zgodovinski prispevek k obstoju in konstituiranju slovenskega naroda.

Od takrat je preteklo že veliko vode in zvrstili so se številni dogodki. Tudi taki, ko bi bilo za Slovence in Slovenijo dobro, da bi znali in zmogli pokončnosti in poguma, ki je krasilo Maistra v usodnih trenutkih, ko je šlo za ohranitev naše severne meje.

Zgodovinski dogodki izpričujejo,

da je bila umestitev severne slovenske meje vse prej kot samoumevna stvar. Obramba narodnostne meje se zagotovo ne bi zgodila tudi brez Maistra in njegovih borcev! Dejstva so nesporna in neovrgljiva: celo najvišji takratni politiki niso bili dorasli izzivom časa in se niso znali zavedati svoje zgodovinske odgovornosti. Za razliko od njih so imeli Avstrijci natanko izdelan načrt. Minimalnega, ki je obsegal le Dravsko dolino, kot tudi maksimalnega, ki je segal vse do Save. Toda Maister jih je s svojo razgledanostjo, znanjem in odločnostjo presenetil, šokiral in jim učinkovito preprečil namero. Tudi zato, ker je imel enotno podporo Narodnega sveta za Štajersko! (čertudi ne slovenske vlade v Ljubljani). Takrat je to na tujce, zemlje lačne naredilo vtis, kot da gre za izdelano strategijo, ki jo podpirajo Zavezniki.

Kako ilustrativno in tragično se nesreča s slovenskimi politiki ponavlja danes, skoraj sto let kasneje! Danes, ko nam bodočnost krojijo birokrati EU. Danes, ko imamo lastno državo in smo (oziroma bi to morali biti) sami gospodarji na svoji zemlji. Le da danes žal ni več nikogar, ki bi neodločnost in razdvojenost naših voditeljev lahko presešel, ko gre za vitalne interese našega naroda. Tako kot je to nekoč storil naš Maister...

Kako očitno je, da Rudolf Maister nima dostojnega naslednika. Da v Sloveniji ni osebnosti, ki bi se grabežljivim tujcem odločno zoperstavila. Tako kot se je nekoč Maister s svojim legendarnim: »Ne priznavam vaših pogojev...«

Naj mi bo dovoljeno, da ob tej priliki spomnim še na pomembno misel, ki jo je nekoč zapisal Maks Šnuderl: »General Maister si ni nikoli lastil svojstva osvoboditelja, čeprav je bil on najpomembnejša in najzaslužnejša osebnost in nesporen voditelj. Borci so ga počastili s tem, da so se spontano imenovali 'Maistrove borce'. Bil sem več let do njegove smrti njegov prijatelj, kakor me je nazval v knjigi, ki mi jo je bil posvetil. Razen o njegovem literarnem zanimanju sva največkrat razpravljala o veliki dobi, ki smo jo doživljali v letih 1918 in 1919. Nikdar ni ob takih priložnostih naglašal svoje vodilne vloge. Preveč je cenil svoje prostovoljce in politične sodelavce ter vedno naglašal, kako so bili takrat vsi Slovenci enotni od delavca in kmeta do mladih izobražencev«.

Da, kako preprosto in prepričljivo med ljudmi še danes zvenijo Maistrove misli in prepričanja. Pa vendar – koliko časa je moralo preteči, da so Maistru v Kamniku postavili prvi spomenik v Sloveniji? Sedaj je njegovih spomenikov že veliko, tudi naš, na Uncu, je med njimi. Kako pa je z vrednotami, v katere je Maister verjel in za katere se je boril, skupaj s svojimi, Maistrovimi borci? Da, (tudi tukaj, pred Maistrovim spomenikom) bi se danes kazalo zaskrbljeno vprašati: kakšna utegne biti bodočnost naše domovine, če v prioriteti naših vrednot ne bo več vrednot, po katerih se je, v usodnih časih za Slovence, ravnal general Maister in njegovi borci: dom in domovina, narod, jezik, kultura, zgodovina....

Da, tudi zaradi tovrstnega izpraševanja lastne vesti je dobro in potrebno, da se občasno zberemo pred Maistrovim spomenikom. Tudi v upanju in pričakovanju, da se bo nekoč spet pojavil nov Maister. Maister, ki ga Slovenija še kako potrebuje...

Do takrat pa slava spominu generala Maistra in njegovim borcem za narodnostno mejo Slovencev!

Predstavniki NDDGM Unec so ob stoletnici rojstva obiskali jubilentko Marijo Godeša, našo sedaj najstarejšo občanko. Skromna mojškra iz Bajt na Uncu je v svojem dolgem življenju prestala preštivilne življenjske preizkušnje. A vse to na njej ni zapustilo vidnih posledic. Še vedno je umsko in telesno nadvse čila ženica, ki nikakor ne kaže svojih častitljivih let. Kot da se je nekdo krepko zmotil pri njihovem štetju. S predstavnikom našega društva se je kar dobri dve uri zadržala v aktivnem in nadvse zanimivemu in prijetnem pomenku. Marsičesa se še neverjetno dobro spominja, tudi oseb, datumov in dogodkov. Spominja se tudi Maistra in ganljivega slovesa Unčanov od priljubljenega generala. Spomni se, da je nekaj šivala tudi za Maistrovo soprogo. Ta jo je prišla na Bajte obiskat s svojo snaho in mladim Maistrovim sinom Borutom. Le kaj jim je sešila, se ne spominja več....

Ob koncu nadvse prijetnega razgovora smo slavljenci izročili zbirko pesmi Rudolfa Maistra in ji seveda zaželeli še na mnoga leta. Posebej pa smo ji morali obljubiti, da jo bomo obvestili, ko se bo na Uncu

spet kaj plesalo.

In kako naprej? Že to soboto, 12. oktobra, se člani in simpatizerji društva podajamo na našo zahodno mejo. Po poteh Soške fronte in po sledih pesnika in domoljuba Simona Gregorčiča, Goriškega slavčka. Našo ekskurzijo smo si zamislili kot nekakšno priliko za razmislek in opomin na dogodke, ki so prelepo Soško pokrajino in ljudi tako grozovito zaznamovali pred skoraj sto leti. Več o tem, kako nam je zamisel uspela, pa kdaj drugič.

V novembru pripravljamo še dve prireditvi: kulturno prireditev **Vojanov in naš čas** s podelitvijo nagrad najuspešnejšim osnovnošolcem na likovnem natečaju »Portret Rudolfa Maistra« in še en **Maistrov večer** z znanim gostom.

Načrtujemo tudi obisk državne proslave v Kamniku.

V NDDGM Unec nam torej ne manjka idej in volje, da jih uresničimo. Žal pa je, in to letos prvič, pri nas povsem brezizhodno zagotavljanje finančnih sredstev za goli obstoj društva. Nov način »projektnega financiranja« nas namreč postavlja pred nerazrešljivo uganko: kako naj prostovoljno amatersko društvo izpolnjuje zahteve, ki temeljijo na principialnem materialnem računovodstvu in predpostavljajo finančno poslovanje po izključno profesionalnih kriterijih – izstavljanje in plačevanje računov – za amatersko dejavnost namreč. Odgovora za enkrat ne poznamo. Kaj to pomeni za delovanje društva v bodoče, pa bo morda ob priliki znal pojasniti kdo drug.

Društvo General Maister Cerkvjenjak

Roman Lorenčič

V počastitev občinskega praznika Občine Cerkvjenjak smo člani Društva general Maister Cerkvjenjak organizirali tradicionalni pohod članov društva, občank in občanov Cerkvjenjaka in vseh tistih, ki jim druženje in dobra volja nista tuja.

Toda glej ga zlomka, ta dan mi je telefon zvonil ves dopoldan, klicatelji so mi sporočali, da se pohoda v tej pasji vročini žal res ne morejo udeležiti. Misel na pohod sem skoraj opustil, vendar smo se z svojimi sosedi malo pred peto popoldan napotili pred občinsko stavbo, kjer je bilo objavljeno zbirališče pohodnikov. Ura je pet popoldan, temperatura pa še ve-

dno neverjetnih 34 stopinj. Nekaj zbranih nas išče senco nasproti občine, čutimo rosno čelo in se prijetno čudimo, pohodniki tisti najbolj pogumni, vztrajni, prihajajo, ti bi bili za Maistrov pešpolk. Ja, za našega pogumnega Slovenca, ki je daljnega oktobra leta 1918 razglasil: »Ne priznavam teh točk. Maribor razglašam za posest Države Slovencev, Hrvatov in Srbov in prevzemam v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in vso Spodnjo Štajersko«, današnji pohod terja času in trenutku primeren razglas:

Ta vročina nam ne more do živega, zato razglašam začetek pohoda.

Pot nas bo vodila iz Cerkvjenjaka skozi Cogetince, Ivanjski vrh, Cenkovo in nazaj v Cerkvjenjak. Na pohodu Vam želim obilo dobre volje, sproščenih pogovorov, klepeta in tudi pesem ni prepovedana. Pot pod noge.

Pohodniki smo se iz Cerkvjenjaka napotili skozi cogetinški gozd, kjer nas pri ribniku na veliko veselje pričakata Irena in Ivan in poskrbita za naša suha grla. Po krajšem postanku naš zastavonoša Feliks pot nadaljuje proti turistični domačiji Firbas. Pričkajo nas gospodarica Marjana, gospodar Alojz in sin Bojan. Na domačiji Firbas je naš osrednji postanek. Človek skoraj ne more verjeti, kakšne dobrote pripravljajo v njihovi kuhinji, tudi njihova viljamovka, vino in domači sadni sokovi še kako prijajo po zaužiti hrani. Bolj ko nas strežejo, manj volje imamo, da bi pot nadaljevali. Po opravljeni gasilski sliki se nekako le odpravimo na pot skozi Ivanjski vrh proti Cenkovi, kjer Stanko pokaže, kako lepo so obnovili staro vinsko klet in kako naravna klima ohladi pijačo. Zunaj je vse bolj temno, nas pa ustavijo še Krambergerjevi, ki nas ne spustijo kar tako mimo. Pot zaključimo, ko nam luči javne razsvetljave označujejo zaključek pohoda v center Cerkvjenjaka z željo, da bo leto čim prej okrog in da na dan pohoda prihodnje leto ne bo tako vroče.

Udeleženci tradicionalnega pohoda »Po severni meji občine Cerkvjenjak«, v sklopu občinskega praznika Občine Cerkvjenjak.

www.zvezadgm.net

Odkritje spominske plošče in spominske sobe na domačiji Jožefa Godine na Dolnji Bistrici

prof. Mateja Zelko

V okviru Dnevov evropske kulturne dediščine 2013 in 100-letnice konservatorske stroke na slovenskem je naše društvo 22. septembra 2013 sodelovalo na prireditvi ob odkritju spominske plošče Jožefu Godini, Maistrovemu borcu za priključitev prekmurskih Slovencev k matičnemu narodu v letih 1918–1919, duhovniku in publicistu, ob 115-letnici njegovega rojstva.

Godinova domačija je bila leta 2003 vpisana v Register kulturne dediščine Slovenije s področja arhitekture. Prireditev je bila povezana še z

otvoritvijo spominske sobe s stalno razstavo o njegovem življenju in delu, po kateri je obiskovalce vodila kustosinja Pomurskega muzeja Murska Sobota Metka Fujs.

Dolnja Bistrica je bila v letih 1918–1919 prvo osvobojeno ozemlje v Prekmurju. V okviru državnega praznika Združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom so bili 17. avgusta 2011 preneseni posmrtni ostanki Jožefa Godina iz Pliberka v Avstriji v domovino, na domače dolnjobistriško pokopališče, kjer je želel biti pokopan.

Spominska soba s stalno razstavo o življenju in delu Jožefa Godine na domačiji njegove družine na Dolnji Bistrici je bila postavljena na pobudo njegove nečakinje dr. Karoline Godina, ki je leta predano zbirala gradivo o njem. Na prireditvi je dr. Karolina Godina našemu društvu podarila sliko generala Rudolfa Maistra, za kar se ji iskreno zahvaljujemo. Besede zahvale in poklon Jožefu Godini, Maistrovemu borcu, je v imenu predsednika Zveze društev generala Maistra mag. Milana Lovrenčiča prenesla Mateja Zelko, Predsednica prekmurskega društva generala Maistra Črenšovci.

Rojstna hiša Jožefa Godine

Na prireditvi je dr. Karolina Godina Društvu general Maister Črenševci podarila sliko generala Rudolfa Maistra

Odkritje spominske plošče

Udeleženci

Pohod od Maribora do Zavrha

mag. Franci Pivec

V soboto, 19. oktobra, je v čudovitem jesenskem vremenu kakšnih 150 pohodnikov šestič prehodilo »Maistrovo pot« od Maribora do Zavrha v Slovenskih goricah. Dvajset kilometrov dolg pohod se prične v Meljski vojašnici, kjer se je Maister 1. novembra 1918 uprl avstrijski vojaški zapovedi in proglasil Maribor in Spodnjo Štajersko za slovensko ozemlje. Pohodniki se nato napotijo preko hribov in dolin med Dravo in Pesnico, po gozdovih in obronkih vinogradov, po tretjič pokošenih travnikih do Zavrha, ki je bil Maistrova počitniška postaja in kjer je nastala prenekatera njegova pesem. Tam je zmeraj kulturni program, katerega osrednja točka je Maistrov nastop gledališkega igralca Bojana Maroševića. Vmes

pa pohodnike vselej pričakajo ljudje z domačij Maistrovih borcev s pokušino mladega vina in tokrat so se spet lahko oblizovali ob renskem rizlingu Jožeta Protnerja. Po tradiciji nagradimo najstarejše in najmlajše pohodnike in doslej sta pot zmogla tudi petletni deček in 86-letna gospa, kar pomeni, da je Maistrov pohod za vsakogar.

Letos se je dogodka udeležil tudi predsednik Zveze društev generala Maistra mag. Milan Lovrenčič, vesel bogate simbolike pohoda, ki ga organizirajo mariborsko Društvo generala Maistra, Planinsko društvo Planika, za kulturni program pa poskrbita Zveza kulturnih društev in Javni sklad za kulturne dejavnosti. Pohod je na predza-

dnjo soboto v oktobru in tako že sedaj vabimo na 7. Maistrov pohod, ki bo 18. oktobra 2014.

Dragi prijatelji

Tudi v Grosupljem se je zbrala izbrana skupina kolegov, znancev, prijateljev, ki nosimo domovino v srcu in si želimo aktivno prispevati in se aktivno vključevati pri uresničevanju glavnega skupnega cilja vseh društev general Maister po Sloveniji, to je razvijanju in spodbujanju domoljubja pri vseh Slovencih, najbolj in prioritarno pri mladi generaciji in pa seveda tudi pri ostalih, skratka pri vseh Slovencih, ki enako čutijo v srcu, pa mogoče ne najdejo prave in aktivne spodbude.

Z veliki m zadovoljstvom in veseljem Vam tako sporočamo, da smo v septembru 2013 uspešno ustanovili Društvo general Maister Grosuplje in se včlanili v ZDGM Slovenije. Temelj za delo in delovanje v našem življenjskem prostoru je postavljen

in veselimo se vseh enako mislečih in predvsem enako čutečih Slovencev, ki se nam bodo, tako upamo, kmalu pridružili.

Naš načrt dela do konca letošnjega leta in naprej, do konca prihodnjega leta, še postavljamo in usklajujemo z

ZDGM, vse prijatelje pa vabimo, da nam posredujete svoje izkušnje in nam tako pomagate narediti prve korake ...

*Društvo general Maister Grosuplje
Mihael Perc
predsednik*

Prvi Maistrov večer v rojstni hiši Rudolfa Maistra v Kamniku

Franc Svetelj

V prostorih s te dni dokončno stalno razstavo o Rudolfu Maistru v njegovi rojstni hiši v Kamniku se je s prvim Maistrovim večerom 9. oktobra začel odvijati program prireditev, katerega namen je na sodoben muzealski način pritegniti različne starostne skupine obiskovalcev.

Tema 1. Maistrovega večera je bila General Rudolf Maister – življenje in delo v prevratni dobi, ki jo je v zanimivem predavanju okrog 30 udeležencem (med njimi je bilo največ članov DGM Kamnik), ki so napolnili muzejske prostore, predstavil načelnik Vojaškega muzeja SV major mag. Zvezdan Marković.

Naprej je mag. Zora Torkar, direktorica Medobčinskega muzeja Kamnik in avtorica scenarija, pojasnila vsebino razstave in potek prenove muzejskih prostorov ter se ob tej priliki zahvalila vsem, ki so s svojim prispevkom v obliki različnega gradiva in predmetov obogatili razstavo, še posebej pa članom DGM Kamnik.

Ob tem velja omeniti tudi video zapis pripovedi o Rudolfu Maistru in njegovih sodobnikih ter prijateljih v Kamniku, ki ga je julija 2012 v razgovoru s predsednikom Društva generala Maistra Kamnik Ivanom Sekavčnikom podal dr. Niko Sadnikar, in doprsni kip Rudolfa Maistra, ki ga je prav za to zbirko izdelal kipar in član DGM Kamnik Miha Kač.

Zora Torkar je predstavila tudi pravkar izdano knjižico Vodnik po zbirki o Rudolfu Maistru. Dodala je, da nameravajo prihodnje leto, ko bomo zaznamovali stoletnico začetka prve svetovne vojne in 140-letnico Maistrovega rojstva, izdelati tudi dokumentarni film o Maistru. Poudarila je, da je bilo vsem sodelavcem v Medobčinskem muzeju v čast in veselje, da lahko sodelujejo pri urejanju Maistrove hiše.

Potem ko je sodelavka muzeja Alenka Juvan predstavila predavatelja Zvezdana Markovića, načelnika Vojaškega muzeja Slovenske vojske, ki je diplomiral na Filozof-

ski fakulteti v Ljubljani z diplomsko nalogo Vojska kraljevine Jugoslavije in utrjevanje zahodne meje na Slovenskem 1937-1941, je predavatelj v skoraj poldrugo uro trajajočem predavanju zelo nazorno predstavil vlogo Rudolfa Maistra in njegovih borcev v bojih za severno mejo 1918-1919.

Še posebej zanimiv je bil tudi njegov oris ofenziv in razmer v takratni avstro-ogrski vojski ter vloge slovenskih vojakov v njih.

Po krajši razpravi in vprašanih predavatelju se je za zanimivo podano temo na prvem Maistrovem večeru v imenu Društva generala Maister Kamnik mag. Zvezdanu Markoviću zahvalil njegov predsednik Ivan Sekavčnik in izrazil pričakovanje, da bodo taki večeri potekali v teh prostorih večkrat, po možnosti mesečno. Na ta način bi oživili razstavne prostore, v katerih je zbranega doslej na enem mestu največ raznovrstnega gradiva o Maistru in njegovem času, kot doslej nikjer v Sloveniji.

Foto: Franc Svetelj

Spoznavanje naše zgodovine

Člani DGM Kamnik v vojaškem muzeju v Pivki in pri spomeniku na Cerju

Franc Svetelj

V okviru letnega programa aktivnosti 2013 se je v soboto, 14. septembra 2013, 40 članov Društva general Maister Kamnik pod vodstvom predsednika društva Ivana Sekavčnika podalo na ekskurzijo v Park vojaške zgodovine v Pivki in ogled Pomnika braniteljem slovenske zemlje na Cerju nad Kostanjevico na Krasu.

V parku vojaške zgodovine v Pivki je na ogled zanimiva nacionalna tankovsko artilerijska zbirka in številni drugi muzejski eksponati, ki vsak posebej in vsi skupaj govorijo o usodi ljudi in krajev na tem vozlišču evropskih poti. V zbirki tankov je mogoče videti tudi osnovni bojni tank T-55, ki je svojevrsten rekorder, saj so izdelali v več državah socialističnega bloka okrog 100.000 takšnih vozil. To je eden od tankov, ki so 26. junija 1991 v okviru jugoslovanske vojske zapeljali na pivške ceste. Vendar so jih kmalu zaplenile slovenske sile in je bila z njimi ustanovljena konec junija 1991 tankovska četa 6.PŠTO.

Našo pozornost je pritegnil tudi helikopter Gazela, ki jih je izdelovala tovarna Soko iz Mostarja. 28. junija 1991 sta pilot Jože Kalan in tehnik letalec Bogo Šuštar z njim prebegnila iz JLA in prestopila v teritorialno obrambo. Helikopter je dobil novo oznako T-001 Velenje, slovenski grb in znak TO.

Posebno zanimanje je vzbudila tudi znamenita 19 m dolga in 76 ton težka podmornica P-913 Zeta, ki so jo pred nekaj leti po Jadranu pripeljali iz Črne gore in je razstavljena na dvorišču muzeja. Spada med tako imenovane diverzantske podmornice. Do leta 1989 je bilo v Splitu izdelanih 6 takih podmornic, ki so jih poimenovali po jugoslovanskih rekah. Pri njenem nastanku so sodelovali tudi slovenski strokovnjaki in slovenska industrija.

Med tem ko si je zaradi omejenega prostora notranjost podmornice ogledala polovica udeležencev, pa si je ostala polovica ogledala film o delovanju teh podmornic.

Po ogledu zanimive muzejske zbirke, ki jo še vedno širijo, smo si v parku

muzeja lahko privoščili pravi vojaški pasulj.

Po končanem ogledu smo krenili nazaj proti Postojni in nato preko Razdrtega mimo Vipave in Nove gorice proti Opatjemu Selu v občini Miren Kostanjevica, nad katerim na 342 m visokem hribu Cerje stoji veličasten Pomnik braniteljev slovenske zemlje.

Spomenik so na pobudo Društva za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske začeli graditi leta 2002. Gre za spomenik prelomnim časom predvsem prejšnjega stoletja in vsem, ki so pomagali ustvarjati slovensko državo.

Od spomenika sega pogled na celotno ozemlje Julijske krajine in Istre in sicer na Goriška Brda, Benečijo, tolimnske hribe s Krnom in Triglavom, Trnovsko planoto in Čavnom. Na drugi strani sega pogled preko Vipavske doline in Nanoškega pogorja proti jugu na kraško planoto in Jadransko morje. Pritličje petnadstropnega spomenika bo namenjeno vstopu naroda v zgodovino z brižinskimi spomeniki. V prvem nadstropju bo predstavljena prva svetovna vojna s poudarkom na soški fronti, v drugem protifašistična gibanja v obdobju 1918 – 1941, ki jih simbolno predstavlja TIGR, v četrtem si bodo obiskovalci lahko ogledali prikaz vojne za samostojno Slovenijo in nastajanje države Slovenije, peto nadstropje pa bo oblikovano kot razgledna ploščad in bo simboliziralo pogled v prihodnost.

Ker so spomenik slovesno odprli teden dni kasneje, v soboto, 21. septembra, v okviru počastitve državnega praznika priključitve Primorske Sloveniji, si posameznih delov razstave zaradi zaključnih del nismo mogli ogledati, nam pa je zelo podrobno vsebino notranjosti spomenika obravnila Barbara Jejčič, vodja TICa Miren Kostanjevica.

Ivan Sekavčnik, predsednik DGM Kamnik, se je z Maistrovim kipcem, delom člana DGM Miha Kača, zahvalil Barbari Jejčič za njeno izčrpno predstavitev vsebine spomenika na Cerju.

Foto: Franc Svetelj

Zanimiv je bil tudi ogled podmornice v vojaškem muzeju v Pivki

Med donatorji, ki so vpisani v spomin-ske plošče na ploščadi pred spomeni-
kom, je tudi Zveza društev generala
Maister, preko katere smo svoj prispe-
vek za spomenik namenili tudi člani
DGM Kamnik.

Po kosilu na turistični kmetiji v kraju
Sveto pri Komnu smo si ogledali še

tamkajšnjo znamenito cerkev sv. Til-
na, ki je izjemen arhitekturni spome-
nik iz 16.stoletja. Njena posebnost je
tudi osrednji nosilni steber, ki pod-
pira 16 strešnih tramov in ostrešje ki
se dežnikasto razpira. Ob cerkvi pa
raste okoli petsto let stara lipa. Prvo
nedeljo v septembru, ko goduje sveti

Tilen, poleg slavnostne maše pripra-
vijo tudi vaški praznik ali šagro.

Obogateni z novimi spoznanji o naši
zgodovini in zadovoljni s prijetnim
izletom, ki mu je botrovalo tudi lepo
jesensko vreme, smo se proti večeru
vrnili v Kamnik.

Člani DGM Kamnik pred spomenikom na Cerju

Turizem v Kamniku

TIC Kamnik

Kamnik z okolico v zadnjih letih postaja vedno bolj **priljubljena turistična destinacija v Sloveniji**. Gre za območje, ki je od glavne mesta Ljubljane oddaljen le 25 km, od letališča Jožeta Pučnika pa le 10 km in ima **izreden turistični potencial**. Svet v naročju Kamniško-Savinjskih Alp ponuja **številne možnosti** za kvalitetno preživljanje prostega časa. Obiskovalci na tem območju lahko uživajo v lepotah hribov, podeželja, srednjeveškega mesteca ali se sproščajo v sprostitvenih centrih. Pestra je **tako turistična kot kulinarčna ponudba**.

Priložnost v turizmu so v Kamniku prepoznali tako zasebniki kot tudi Občina Kamnik, v okviru katere deluje Zavod za turizem in šport v občini Kamnik. Le-ta razvija turistične produkte, skrbi za povezovanje med ponudniki, promocijo, organizacijo večjih prireditev in drugo.

Alpski svet ponuja številne možnosti za **aktivno preživljanje prostega časa**. Tu je raj za kolesarje in pohodnike. Med obiskovalci in turisti je najbolj priljubljena edinstvena **Velika planina** z najstarejšo ohranjenim pastirskim naseljem.

Na planino se lahko obiskovalci vse dni v letu odpeljejo z nihalko in sedežnico, ali pa se podajo po dobro označenih planinskih poteh. Najbolj privlačna je poleti, ko pastirji priženejo živino in ustvarijo edinstveno kulturno krajino. Pastirska dediščina je podrobneje predstavljena v pred kratkim obnovljenem Preskarjevem muzeju. Pri nekaterih pastirjih je poleti možno okusiti sveže mleko, kisló mleko ali sir, pestra pa je tudi kulinarčna ponudba v gostiščih in planinskih domovih.

V pristni Tuhinjski dolini so se že pred dobrim desetletjem razvile **Terme Snovik**. Gre za najvišje ležeče terme v Sloveniji. Pestro sprostitveno ponudbo dopolnjujejo z različnimi programi, tečaji in dogodki. Ponudba sledi ekološkemu oziroma trajnostnemu turizmu. Razvili so tematske peš poti v okolici, novost je telovadnica v naravi. Na robu gozda stojijo apartmajske hišice, ki so kot prve v Sloveniji dobile evropski znak za okolje, EU Marjetico.

Novih energij se obiskovalci lahko naužijejo v **Naravnem zdravilnem gaju**, holističnem centru zdravja. Edinstven prostor v Tunjicah je

namenjen zdravljenju in samozdravljenju ter odpravljanju blokad, bolečin, neplodnosti, razstrupljanju in drugih sodobnih bolezni. Gaj je znan tudi po Živi vodi, ki ima izjemno energijsko moč. V sklopu gaja pa je na ogled tudi razstava najstarejših morskih konjičkov na svetu, s čimer so se Tunjice zapisale na svetovni zemljevid geološke dediščine.

Idealen za sprehode v naravi je **Arboretum Volčji Potok**. Bogato rastlinje (okoli 3.500 vrst) je na ogled v vseh letnih časih. Posebej dobrodošle so družine z otroci, saj v parku postavljeno priljubljeno otroško igrišče. Skozi vse leto potekajo tudi različne razstave, delavnice in prireditve.

V neposredni bližini na svoj račun pridejo užitkarji golfa. **Golf Arboretum** velja za enega najlepših golf igrišč v Sloveniji, kjer svoj čar daje borov gozd ter pogled na mogočne Kamniško-Savinjske Alpe.

Mesto v naročju Kamniško-Savinjskih Alp pa se ponaša tudi s številnimi kulturnimi in sakralnimi spomeniki. Znamenitost, ki v slovenski stavbni dediščini nima ustrezne primerjave, je zagotovo **dvonadstropna romanska kapela Mali grad**. V poletnem času v okviru malograjskega kompleksa deluje pomembna turistično-informacijska točka.

Vedno novih projektov pa se loteva tudi **Medobčinski muzej Kamnik**. Konec letošnjega leta, predvidoma novembra, se bo v rojstni hiši Rudolfa Maistra na Šutni odprla posebna zbirka.

Srednjeveško mestno jedro Kamnika pa postaja vedno bolj razpoznavno tudi po **številnih prireditvah**. Med najbolj znanimi so tradicionalni **Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine** (2. vikend

Foto: Franc Svetelj, arhiv TIC

v septembru), **Veronikin festival** za otroke **Kamnik.Decembra.Čas veselja** (december), **Kamfest** (avgust), **Maraton Alpe** (julij) itd.

Turizem v Kamniku nikoli ne počiva, zato se na Zavodu za turizem in šport v občini Kamnik v sodelovanju s turističnimi ponudniki lotevajo **številnih projektov**.

V letošnjem letu so **osvežili celostno grafično podobo**, s katero so poenotili komuniciranje in na podlagi katerega bo Kamnik boljše in lažje razpoznaven na trgu.

V zadnjih letih je spletna stran v turizmu postala temeljno komunikacijsko orodje, zato se je Zavod za turizem in šport v občini Kamnik lotil **celostne prenove spletnega portala** www.kamnik-tourism.si. Sledi osveženi celostni grafični podobi, je vsebinsko bogata, atraktivna in prijazna do uporabnika. V prvi vrsti je namenjena iskalcem informacij o široki turistični ponudbi Kamnika ter okolice, hkrati pa je zanimiva tudi za Kamničane, saj ponuja ažurne in raznovrstne informacije o dogajanju v občini. Glavni cilj prenove spletnega portala je različnim ciljnim skupinam ponuditi dobro uporabniško izkušnjo. Spletni portal si je mogoče ogledati v slovenskem in angleškem jeziku, kasneje pa bo prevedena tudi v nemški jezik in druge svetovne jezike. Bogato fotografsko gradivo na slikovit način dopolnjuje zapisane vsebine s področja naravnih in kulturnih znamenitosti, namestitvev, kulinarčne ponudbe, turističnih programov za različne ciljne skupine, prireditev, športnega dogajanja in drugih zanimivih informacij. Preko spletnega obrazca je možno rezervirati tudi nastanitve v občini Kamnik. Vsebine bodo redno ažurirane in se bodo dopolnjevale, tako da se bo ob vsak obisku našlo nekaj novega.

Kamnik se je v Osrednjeslovenski regiji kot prvi resno lotil tudi **kulinaričnega produkta: Okusi**

Kamnika. V sodelovanju s strokovnjaki in gostinskimi ponudniki, tako slovenskimi kot lokalnimi, je bil narejen izbor kulinaričnih posebnosti. Le-te imajo kulturno vrednost in predstavljajo mešanico med tradicionalno in sodobno kulinariko Kamnika. Izbrane jedi po eni strani predstavljajo celotno kamniško območje, po drugi strani pa označujejo njegove posamične enote in samo mesto Kamnik. Hkrati izbor jedi nakazuje na družbeno raznolikost kamniškega območja. Projekt je zastavljen dolgoročno in strateško ter bo kamniškim gostincem obenem zagotovil tudi dodatno izobraževanje ter priložnosti za predstavitev s ti-

pičnimi kamniškimi jedmi v okviru številnih prireditev tekom leta.

V okviru projekta je bila izdelana slovensko-angleška zloženka, projekt se že promovira na promocijskih predstavah in prireditvah v Kamniku in okolici.

Še pred pričetkom glavne turistične sezone so **nadgradili turistične programe** in jih obogatili s širšo ponudbo in aktivnostmi. Predstavljeni so v posebnem katalogu, ki je izšel v slovenskem in angleškem jeziku. Prvič so bili predstavljeni tujim turističnim agencijam, ki so se udeležili največje slovenske turistične borze v Sloveniji, SIW, ki je letošnje leto potekala v Portorožu. Predstavili jih bodo tudi slovenskim agencijam in

hotelom oziroma ponudnikom namestitev.

Tik pred glavno turistično sezono so bila izdelana tudi **številna uporabna promocijska gradiva**. V sodelovanju s turističnimi ponudniki je nastala zgbanka **Spoznajte Kamnik z okolico**. Izdana je v slovenskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku. V njej so izpostavljene glavne turistične točke in atrakcije v občini Kamnik z aktualno ponudbo in kontakti. Zavod za turizem in šport v občini Kamnik je že poskrbel za močno distribucijo na ravni celotne Slovenije. Gradivo bodo uporabili tudi na vseh promocijskih predstavitev doma in tujini.

Druga novost je brezplačen **zemljevid POI (Points of interests)**, kjer je na eni strani zemljevid Kamnika z označenimi znamenitostmi, na drugi strani pa zemljevid celotne občine. Posebej je izpostavljena ponudba ter namigi za ljubitelje pohodništva in kolesarjenja.

Z namenom večje promocije dogajanja in ugodnosti v poletnem času je bil izveden projekt **Poletje v Kamniku**. V zloženki (junjsko-julijska ter avgustovsko-septembrska izdaja) je nabor vseh kulturnih, turističnih in športnih prireditev ter ugodnosti, ki jih ponujajo Zavod in turistični ponudniki. V gostiščih Pri planinskem orlu, Repnik, Mili vrh in Restavraciji Potočka v Termah

Snovnik **vsak četrtek pripravljajo posebno kulinarčno ponudbo z Okusi Kamnika**, izbranimi jedmi, ki predstavljajo kamniško izročilo jedi in pijač. Vsako soboto je na voljo ogled glavnih okoliških turističnih točk z lokalnim turističnim vodnikom in mestno-turističnim avtobusom Kamnik busom.

Kamnik je pravi raj za pohodnike, zato so na Zavodu za turizem in šport v občini Kamnik izdelali poseben **vodniček**. V njem je zbranih 13 lažje in nekoliko bolj zahtevnih poti. Vsaka pot posebej vsebuje kratek opis, osnovne tehnične podatke, zemljevid in fotografije. Izdelan je v slovenskem jeziku, v kratkem sledi angleška različica.

Od letošnjega poletja dalje pa glavni turistični ponudniki obiskovalcem

ponujajo še dodatno ugodnost: obiskovalci bodo na recepciji oziroma prodajnem pultu lahko izkoristili **10 % popust** za nakup turističnih storitev drugih ponudnikov v občini.

V Kamniku pa so se letos lotil tudi večje marketinške akcije. Na večjih avtocestnih križih obiskovalce in turiste iz velikih obcestnih panojev pozdravlja pastir iz Velike planine in vabi v naročje Kamniško – Savinjskih Alp.

Kamnik z okolico torej ponuja številne možnosti, kjer lahko vsak lahko najde nekaj zase. Razvoj novih projektov in produktov, dobra promocija, predvsem pa povezovanje z vsemi turističnimi akterji, pa ga bo zagotovo postavilo ob bok največjih turističnih destinacij v Sloveniji.

Ponosna sem, da sem Slovenka

Moja domovina je Slovenija, ki ni povsod po svetu znana država, zato nas velikokrat zamenjujejo z drugimi državami, največkrat s Slovaško. Naloga vseh Slovencev je, da pripomoremo k prepoznavnosti naše domovine – vsak na svoj način in na svojem področju. Moja domovina je zelo lepa in ima veliko naravnih znamenitosti. Turisti, ki prihajajo v Slovenijo, so nad naravnimi lepotami zelo navdušeni. Čeprav je tudi v drugih državah lepo, je še vedno najlepše doma. Rada govorim materni jezik - slovenščino. Spoštujem slovensko himno z naslovom Zdravljica, ki jo

je napisal France Prešeren. Tudi Primož Trubar je naredil velik korak za mojo domovino in moj materni jezik. Dal nam je prvi dve knjigi v slovenskem jeziku z naslovom Katekizem in Abecednik. Poleg tega nas je tudi poimenoval kot narod – Slovenci. Imamo veliko domoljubnih pesmi, vendar jih Slovenci po mojem mnenju ne pojemo pogosto, kar pa seveda ni prav. Tudi v naših šolah bi bilo lahko več domoljubne vzgoje. Najpomembnejša naloga domoljubja je, da ohranjamo in razvijamo slovenski jezik, spoštujemo Slovenijo kot našo domovino in državo, biti moramo ponosni Slovenci, saj imamo bogato zgodovinsko, kulturno in naravno dediščino. Domoljubje pomeni ljubezen do države in njenih naravnih le-

pot. Naši predniki so se morali v vojni boriti za našo domovino. Veliko jih je tudi izgubilo življenje. Mislim, da tega ne znamo ceniti dovolj.

Rada imam svojo domovino. Želim si domoljubne državljane, ki bi bili ponosni na to, da so Slovenci. Tudi politiki bi morali bolj spoštovati našo državo. Tudi oni se ne obnašajo dovolj odgovorno do naše države. Slovenci se moramo truditi, da bomo bolj domoljubni in da nas ne bo sram, da prihajamo iz tako majhne države.

Tina Nosan, 8. razred
OŠ Brusnice, Novo mesto
Mentorica: Darja Šinkovec

Upajmo, da bomo letos uslišani!

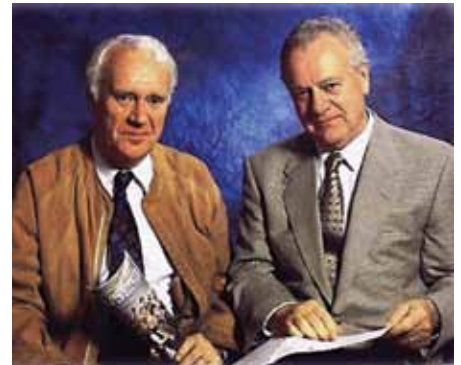
mag. Ivan Sivec

Zveza društev general Maister je letos ponovno predlagala Prešernovemu skladu, da podeli Prešernovo nagrado bratoma Avsenik. Predlog smo posredovali tudi v imenu vseh članic KODVOS-a, ki so nas za to pooblastile. Utemeljujemo ga z naslednjimi dejstvi:

Brata Avsenik sta ustvarila novo zvrst popularne glasbe, ki je na področju množične duhovne kulture obogatila celotno slovensko glasbeno sceno, s svojo glasbo pa sta prispevala tudi bistveno obogatitev svetovne popularne glasbe. Ustvarila sta skoraj tisoč izvirnih kompozicij, ki jih po vsem svetu izvaja več kot deset tisoč glasbenih skupin, njuna skladba na Golici pa je po podatkih nemške avtorske agencije Gemma sploh najbolj predvajana skladba po drugi svetovni vojni na

vseh radijskih in TV postajah po svetu. Vsi glasbeni strokovnjaki bratoma Avsenik priznajo, da sta ustvarila tudi novo zvrst popularne glasbe, tako imenovano narodno-zabavno glasbo, zabavno glasbo, napisano v ljudskem duhu.

Mnogi glasbeni strokovnjaki različnih zvrsti jih primerjajo tako z

nekdan najbolj izvirno in popularno glasbeno skupino The Beatles kot z glasbeno družino Strauss. Vsekakor gre v Avsenikovem primeru za izvirno glasbeno zakladnico, ki je v slovenskem kot tudi svetovnem merilu presežek, ki je primerljiv samo z evropskimi oziroma svetovnimi vrhovi popularne glasbe. Gre torej za evropski glasbeni fenomen, ki je nastal na slovenskih tleh.

23. NOVEMBER – DAN RUDOLFA MAISTRA

**SLAVNOSTNO ODPRTJE
SPOMINSKE SOBE
RUDOLFA MAISTRA**

ob 15.30 uri
v rojstni hiši generala Maistra
Šutna 23, Kamnik

Slavnostni govornik bo
župan Občine Kamnik
Marjan Šarec.

**DRŽAVNO PROSLAVO
OB DNEVU
RUDOLFA MAISTRA**

ob 17.20 uri
v športni dvorani
OŠ Frana Albrehta Kamnik
Šolska ulica 1, Kamnik

Slavnostni govornik bo
predsednik Republike Slovenije
Borut Pahor.

Ivan Miroslav Sekavčnik
predsednik
Društvo general
Maister Kamnik

mag. Milan Lovrenčič
predsednik
Zveza društev
»General Maister«

Marjan Šarec
župan
Občina Kamnik

Ivan Miroslav Sekavčnik
predsednik
Društvo general
Maister Kamnik

mag. Milan Lovrenčič
predsednik
Zveza društev
»General Maister«

Marjan Šarec
župan
Občina Kamnik

[Signatures of the listed individuals]

Zaradi lažje organiziranosti Vas prosimo, da svojo udeležbo potrdite do ponedeljka, 18. novembra 2013, na telefon 01 8318 117.

Zaradi neposrednega prenosa proslave na Prvem programu Televizije Slovenija spoštovane goste v živo naprošamo, da prispejo v športno dvorano Kamnik vsaj 15 minut pred pričetkom proslave.

